Ükfiknumber 6 senti.

JÄRWA TEATAJA

Järwamaa häälekandja.

Toimetus ja talitus: Paides, Pikk 2, telef. 101, pk. 20. Talitus avatud igal äripäeval kella 9-st kuni kella 2-ni p. l. Abitalitus Tapal, Esplanaadi 2, telef. 78, pk. 33.

Ilmub kolm korda nädalas: igal esmaspäeval, keskнädalal ja reedel.
Kaasandeks alandat. hinnaga põllumajanduslik ajakiri „Eesti Talu".
Väljaandja: Usaldusühing „Järva Kirjastus".
Tegev- ja vastutav toimetaja Johannes Kaup.

„Järva Teataja" tellimishinnad:

1 kuu	Kr. 0.65	„Tõusv. Noor."	„Eesti Talunga"
3 kuud	„ 1.90	Kr. 2.20	Kr. 2.10
6 kuud	„ 3.70	„ 4.30	„ 4.10
12 kuud	„ 7.—	„ 8.20	„ 7.75

Tellimist võetakse vastu alates iga kuu 1. või 15. kuupäevast.

Kuulutushinnad:
Esimesel leheküljel 10 s. ja tekstis 12 s. veerumm.
Viimasel küljel 5 senti millimeeter kuulutusveerust.
Kuulutusi ja käsikirju võetakse vastu kella 8-ni igal lehe ilmumise eelpäeval.
Aadressi muutmine 25 senti.

Nr. 125. Paides, reedel 28. oktoobril, 1938. aastal. 13. aastakäik.

HANS OJA raamatukauplus ja trükikoda

Tapal, Pikk tän. 17, telef. 83.

Soovitab suures valikus:

koolitarbeid, kirjutusmaterjale, kohvreid ja portfelle, kingitusesemeid.

TRÜKIKODA

valmistab ajakohaste trükitehniliste abinõudega kõikide soovi kohaselt, kiiresti ja maitsekalt igasuguses suuruses

trükitöid harilikus ja värvitrükis.

KIRJANDUSEST soovitan **esindusladudest** õppe-, teaduslikke ja ilukirjanduslikke raam.

alljärgnevailt kirjastusilt:

Eesti Kirjastuste Liit,
K-ü. „Loodus",
Eesti Kirjanduse Selts,
O-ü. „Noor Eesti Kirjastus",
Eesti Kirjastuse Kooperatiiv,
Kirjastus o-ü. „Kultuurkoondis",
Kirjastus „Kool",
Kirjastus „Turist" j. t.

Soodsam ostukoht jõulemüüjatele!

Teatan lugupeetud raadioostjaile, et olen

avanud raadioäri Tapal, Pikk 10

Müügil **Ret, Are, Blaupunkt, Ekco**

j. t. parimate vabrikute patarei- ja võrkvastuvõtjad, millised aparaadid oma tehniliselt konstruktsioonilt ja helipuhtuselt rahuldavad iga nõudlikku raadiokuulajat. Laos rikkalik valik tänavuse hooaja uudistooteid.

Ka raadiokuulamiseks vajalikke vahendeid: kõrgeväärtuslikke ja alati värskeid IKA ja ARE anood- ning taskulambipatareisid, akkanoode, PFALZGRAF, NOACK ja ARE akumulaatoreid, igasug. raadiolampe, üksikosi j. m. soovitan mõõdukate hindadega.

Raadioaparaatide parandus ja akude laadimine.

Täieliku lugupidamisega: **Arnold Jalgma raadioäri**

Tapal, Pikk tän. 10.

Keedukursused Vajangul.

Praegu peetakse Wajangu Rahwamajas Naiskodukaitse kohaliku jaoskonna korraldusel keedukursusi, millest wõtab osa kuni 20 naist. Kursusi juhatab prl. Reinmaa Maanaiste Keskseltsist.

Kursused lõpewad laupäewal, 29. oktoobril kooswiibimisega.

Kaks päeva skautlusele Tapal.

Skautjuhtide ja skautsõprade 12-dale aastakoosolekule koguneb 500 osavõtjat. — Loodetakse ka Sõjav. Ülemjuhataja kindral J. Laidoneri ja ministrite kol. A. Jaaksoni ning O. Kase osavõttu. — Aastakoosoleku töökava.

Eelolev pühapäev ja sellele järgnev usupuhastuse püha tõotavad kujuneda suurpäevaeks kogu Tapa ja ümbruskonna noorsoole, ühtlasi aga omalaadi suursündmuseks kogu Tapa linnale. Esmakordselt kogunevad Tapale skaudijuhid ja skaudisõbrad üle riigi, et siin arutada skautluse arenemist, sihte ja tulevikusuundi. Sündmuse pidulikkust tõstab eriti asjaolu, et Tapale on oodata ka tervet rida kõrgeid külalisi, eesotsas Eesti noorsoo peavanema, Sõjav. Ülemjuhataja kindral J. Laidoner'i, haridusminister kol. A. Jaakson'i, sotsiaalminister O. Kask'i, Eesti Skautide Maleva vanema N. Kann'u ja Eesti noortejuhi kol. Vellerind'iga, kelledele sellekohased palved sk. maleva peastaabi poolt üle anti. Skautjuhte ja skaudisõpru aga oodatakse üle riigi kokku kogunevat 500 ümber.

Tapal peetav ülerliklik skautjuhtide ja skaudisõprade aastakoosolek on arvult 12-nes ning neid koosolekuid on pea igal aastal peetud ise paigas. Aastakoosolekust võtavad osa skautide juhid alates rühmajuhtidest ja nende abidest kuni peastaabini ja Eesti Skautide Maleva vanemani. Peale selle malevate vanemad, skaudisõprade seltside esindajad ja kutsutud aukülalised. Mitteametlike külalistena on oodata kohale ka mõningaid gaidrühmi.

Tapale hakkavad esimesed eshelonid saabuma juba laupäeva, 29. skp. õhtul, mil jõuavad kohale kitsarööpmelise raudtee ja bussidega sõitjad. Enamik aastakoosolekust osavõtjaid aga saabub pühapäeva hommikuste rongidega. Külalised võetakse jaamas vastu Tapa skautide poolt, kes neid juhatavad öökortereisse. Enamik külalisi paigutatakse öömajale uude keskkoolimajja, hoone korterite tiiba, kuna osa öö bib N. K. S. ja tuletõrje pritsimaja ruumes. Kõrgematele juhtidele on korteriks reserveeritud kolm 2. klassi vagunit. Kuna vana gümnaasiumi ruumes on käsil „kliistripühade" puhastus- ja korraldamistööd ning algkooli ruumid difteriidi tõttu suletud, peetakse kõik erikoosolekud uues keskkoolimajas. Selleks püütakse koolimaja saal ja mõned kõrvalruumid hädavajaliselt korda seada. Üldkoosolekuist peetakse pühapäevane soomusr. rüg. kinosaalis ja esmaspäevane uues keskkoolimajas.

Külaliste toitlustamine sünnib soomusrongide rügemendis, kus neile söduri tasunormi eest valmistatakse hommiku-, lõuna- ja õhtusöök ning kaetakse ühislaud rügemendi söögisaalis. Rügemendi ja linna vahel peetakse ühendust autobustega.

Aastakoosolek algab pühapäeva hommikul kell 10 piduliku avaaktusega uues gümnaasiumi saalis. Aktuse avab Tapa skautide maleva vanem J. Maidre, millele järgnevalt peavad valmuliku talituse ev. lut. usu kombe järele õp. J. Gnadenteich ja ap.-õigeusu kombe järele preester E. Andre. Sellele järgneb Eesti Noorsoo peavanema kindral J. Laidoner'i või tema asetäitja kõne, tervitused kohalikelt ja väliseilt noorsoo-organisatsioonelt ning lõppsõna Eesti Skautide Maleva vanemalt N. Kann'ult. Aktus lõppenud, rivistutakse algkooli õues ja liigutakse rongkäigus raudteejaama, kus kella 12.30—13.00 vastava tseremooniaga asetatakse lilli Tapa vabastamise mälestustahvlile.

Kella 13.00—14.00 toimuvad uue keskkoolimaja ruumes erikoosolekud: 1) ajakirja „Eesti Skaut" toimetusele, talitusele ja esindajatele, mille päevakorras n-skm. Kärseni ja n-skm. Peikeli referaadid toimetuse ja talituse asjaajamise korra uuendamisest; 2) meriskautjuhtidele, mille päevakorras aruandeid kohtadelt ja õppekavade ühtlustamise põhimõtte ülesseadmine; 3) hundu juhtidele, mille päevakorras samad küsimused mis meriskautjuhtidel.

Kell 13.30—15.00 toimub kino „Kalevi" ruumes skautlike filmide demonstreerimine kõigile soovijaile kodanikele. Kavas on pilte Eesti skautide suurlaagreist ja film Ameerika skautide elust. Kinosse pääseb odavate pääsmetega. Skautjuhtidele ja skaudisõpradele on kella 14.30—15.30 korraldatud ühine lõuna soomusr. rüg. söögisaalis.

Üldkoosolek algab soomusr. rügemendi kinosaalis kell 16.00. Koosoleku avab E. S. M. vanem N. Kann, päevakorras on peale koosoleku rakendamise aruanded malevatelt ja peastaabi aruanne. Koosolekule järgneb õhtusöök.

Kell 20.00 algab sr. rügemendi kinosaalis pidu, millest osavõtt on väikese tasu eest võimaldatud kõigile. Peo kavas on mitmesuguseid ettekandeid sk. malevatelt ja lõpuks tants. Kuna skautlikud ettekanded on alati olnud omapäraselt huvitavad ja lõbusad, oleks linnakodanikel soovitav peost rohkearvuliselt osa võtta.

Ühenduse pidamine linnaga toimub autobustega.

Esmaspäevane töö algab kell 9.30 erikoosolekutega uues keskkoolimajas. Kell 9.30—12.00 on korraldatud koosolek malevavanematele, maleva juhtidele ja suguharu juhtidele, kus referaadiga „Read veel koomale" esineb peast. ül. abi skm. V. Andresen. Kell 12.00—14.00 toimuvad erikoosolekud skautmasterite kogule, mille päevakorras aruanded, valimised ja kodukorra muutmine, ning skaudisõprade seltside esindajaile, kus arutatakse, kuidas peab toimuma sk. sõprade seltside ja malevate vaheline koostöö. Koosolekuile järgneb lõunasöök.

Kell 16.00 rivistutakse algkooli õues ja liigutakse Tapa-Jakobi kirikusse, kus kell 16.30 algab pidulik jumalateenistus, millest meie lehes erikirjutis teisal. Samal ajal toimub skautjuhtide kursuste lõpetanute ja õppelaagrist osavõtnute erikoosolek uues keskkoolimajas. Kell 17.30 algab samas lõpu-üldkoosolek, mille päevakorras skm. H. Michelsoni referaat „Skautjuhtide kool ja selle väljaarendamine", skm. V. Sirgo referaat „Skautluse osa rahvuslikus kasvatustöös" ja aastakoosoleku lõpetamine. Õhtul kella 20.00—21.00 on soomusr. rügemendis korraldatud õhtusöök-koosviibimine ja suurlaagri filmi demonstreerimine, mille järele külalised siirduvad öökortereisse ja sealt igaüks oma rongidele kojusõiduks.

Päevade üldkorraldus lasub Tapa skautide maleval ja Tapa skaudisõpr. seltsil, kellele oma heatahtlikku kaasabi on lubanud sr. rüg. ülem kol. V. Koch ja rüg. majül. kol.-ltn. B. Parvelt.

Täielikem ja suurim

valmisriieteäri Rakveres

F=ma Kofkin

Tallinna tn. 18, tel. 3—39 (wene kiriku wastas) soowitab daamidele ja härradele kõiksugu

hooaja valmisriideid

parimast materjalist ja esimeseklassi töö. Hinnad mõõdukad.

R. Hasan'i

valmisriieteäri

Tapal, Pikk 14, Rakweres, Tallinna 25.

Kohale jõudnud suures walikus

naiste ja meeste talvepalitud, karusnahad ja karusnahksed mantlid.

Suur walik moodsamustrilisi ja =lõikelisi ülikondi.

Hinnad kuni jõuluni tunduwalt alandatud.

Türil algavad raamatunädala ettevalmistused.

Türi linnawanema A. Wiirmaa kokkukutsel toimus neljapäewa õhtul Türi linnawalitsuse ruumes organisatsioonide esindajate ja raamatusõprade koosolek, millest wõttis osa üle paarikümne inimese. Raamatunädala mõttest ja ülesandeist kõneles Aug. Meikop Tallinnast. Kõnega esines ka linnawanem A. Wiirmaa. Otsustati korraldada 4. detf. aktus, kuhu kõnelema palutakse kirjanik Aug. Mälk. Samuti korraldatakse waidlusõhtuid jne. Nädala läbiwiimiseks moodustati 5-liikmeline toimkond koosseisus prl-d A. Rummolt, M. Oja ja M. Reim ning hr-d H. Saarne ja E. Tanila.

Tamsalu Tarvitajateühing ehitab Vajangule maja.

Käesolewal nädalal algasid Wajangul Tamsalu Tarwitajate ühisuse Wajangu osakonna kauplushoone ehitustööd. Weel käesolewal sügisel tahetakse walmis jõuda wundamendi täitetöödega, nii et kewadel aegsasti saab alustada seinte ehitustöid.

Kauplushoone ehitatakse ühisuse oma maaalale, mis asub Wajangu Piimaühingu meierei kõrwal. Ehitus tehakse tellisklwidest ja tuleb kahekordne, kuusjuures alumisel korral asuwad äri- ja kontori- ja laduruumid ning ülemisel korral elurunmid. Ehitustööd on wälja antud ettewõtja J. Kalda'le ning lähewad maksma 18.500.— krooni.

R. Koff Rakvere ringkonnakohtu abiprokuröriks.

R. Koff.

Wabariigi Presidendi käskkirjaga, antud eriõigusel, nimetatakse Paide jaoskonna kohtuuurija Raimond Koff Rakwere ringkonnakohtu abiprokuröriks.

*

Raimond Koff on sündinud 16. detf. 1903. a. Wiljandimaal Tarwastu wallas „Kitsi" talus, mille omanikuks oli ta isa, kes ühtlasi oli ka Tarwastu wallakohtu kirjutaja. R. Koff on õppinud Tarwastu algkoolis ja kihelkonnakoolis ning lõpetanud Wiljandi maakonna reaalgümnaasiumi 1924. a. kewadel. Sama aasta sügisel astus ta Tartu ülikooli õigusteaduskonda, mille lõpetas 1929. a. jaanuarikuus cum laude. Ülikooli lõpetamise järele asus ta kohtuametikandidaadina teenistusse Wiljandi ringkonnakohtu juurde. Oli wahepeal samal kohal Tallinnas, kust siirdus jälle Wiljandi tagasi. Wiljandis olles täitis ta ka umbes 4 a. kohtu-uurija kohuseid, töötades kohtu-uurija õigustel. 1936. a. aprillikuus määratti ta kohtu-uurijaks Paide, kus sellel alal on töötanud tänaseni.

R. Koff on abielus ja kahe alaealise lapse isa. Teenistusalal suurimaks ja rasketmaks tööks on tal olnud Paides olles Järwa endise maawalitsuse kuritarwituste uurimine.

Paide maletajad koonduvad.

Möödunud aastal s. s. „Järwapoegade" algatusel toimus Paides üle mitme aasta maleturniir, millest wõrdlemisi rohkesti osa wõttis noori mängijaid. Mullu aga male alal turniirist kaugemale ei jõutud ja kõik mängijad jäid n. ö. „metsikuks" — organiseerimata.

Nüüd tahetakse maleharrastajate poolt uuesti ellu kutsuda mõned aastad tagasi wõrdlemisi innukalt töötanud Paide malering. Eeldusi selleks näib olewat ja maleringi töötamahakkamisega on loota ka Paide maletaseme tõusu. Muide olgu märgitud, et teistes Järwamaa linnades, Tapal ja Türil on juba olemas malekoondised, mille tõttu Paide maletajate kawatsus ei ole sugugi üleliigne. Maleringi töötamahakkamisega wõiks teoks saada ka Türi-Paide linnadewõistlus males.

Piiometsas tulevad puutöökursused.

Piiometsa rahwaraamatukogu seltsi naisosakonna korraldusel peetakse kohapeal puutöö-kursused, kus õpitakse walmistama talumööblit ja teisi tarwisminewaid esemeid.

Oodata elavamat laevadeostu.

Nõupidamisi laevade kodumaal kindlustamiseks.

Nagu kuuleme laewanduse asjades hästi informeeritud ringkonnast, on oodata sel sügisel ning talwel **elawamat laewade ostmist wälismaalt.** Laewade ostuperiood harilikult on alati alanud just nowembrist peale, kuna juwised weod enamuses on lõppenud.

Laewade ostu soodustab see, et laewade hinnad on wiimasel ajal tunduwalt hakanud langema, ja just siis, kui laewade hinnad on turul madalad, ongi sobiwaim moment kaubalaewastiku täiendamiseks. — Wõrreldes käesolewa aasta algusega, on

laewade hinnad langenud keskmiselt 10—20 protsj.,

olenewalt laewa wanadusest ja seisukorrast. Siiski peetakse seda laewade hinna langust seni wäheseks ja oodatakse, et wanad laewad lähewad weelgi odawamaks. Säärast arwamist põhjustab teatud wastolu prahituru ja laewahindade kujunemises.

Prahihinnad langesid möödunud aasta lõpul umbes 50 protsj. wõrra, wõrreldes konjunktuuri kõrgtipu prahtidega. Teataw languse tendents on olnud märgata weel sel aastal, kuigi õige wähesel määral. Nii wõib aasta algusega wõrreldes pidada praegusi prahtisid umbes 5 protsj. madalamaks.

Edaspidiseks ei oodata suuremat tõusu, ent mitte ka suuremat langust.

Arwestatakse, et prahid jääwad püsima enam-wähem praegusele tasemele.

Kuid ka sel tasemel on selge, et laewade hinnad ei ole hoopiski langenud nii palju kui prahiturg. Siin oli põhjuseks osalt senine **ärew olukord Euroopas,** mis sundis laewaomanikke tagasihoidlikkusele laewade müümises. Ka **kõrged wanarauahinnad** on hoidnud laewade wäärtuse kiirest langusest.

Kuna poliitilised wahekorrad on rahunenud, siis

oodatakse peatselt suuremat laewade pakkumist ning ka hindade uut langust.

Laewaomanike ringkondades on märgata praegu suurt huwi laewade juuremuretsemise wastu. Oodatakse ainult parajat momenti ja koondatakse selleks kapitale. Ka on selgunud, et

laewadesse kapitali paigutada tahawad mitmed isikud, kes warem sellel alal ei ole tegutsenud. Ligemate andmete awaldamist selle kohta peetakse praegu warajaseks.

Möödunud nädalal on

eesllaste poolt ostetud üks laew,

mis on märgitud juba Lloydi lehes. Müüjateks on rootslased. Laew on ühe dekiga aurulaew „Wilton", suurusega 1575 br. reg. tonni ja tema eest on maksetud 5000 naela. Peale selle kuuleme, et laewaomanike hulgas on käimas nõupidamised

laewade wastastikuse kindlustamise alustamiseks kodumaal.

Selle küsimuse ümber on peetud ka warem läbirääkimisi, kuid asi on jäänud paigalt nihkumata. 1932. a. ilmus isegi seadus, mis lubab Wabariigi Walitsusel wõtta riigikassale garantiid kodumaa laewakindlustuse seltside laenude eest, mida need on teinud awariide puhul wäljamaksmiseks. — Nüüd on tekkinud uuesti elawam huwi laewade kodumaal kindlustamise wastu ja loodetakse, et seekordne algatus ei jää tulemusteta.

Sürgawere tuletõrje 25-aastane.

Sürgawere tuletõrje pühitseb oma 25-a. tegewuse juubelit 30. oktoobril. Pidustuste kawas on paraad, aktus, kooswiibimine ja lõpuks tants ning rahwamängud.

Sürgawere tuletõrje kogu asutati 1912. a. Suure-Jaani tuletõrje haruseltsina. Asutamise koosolek peeti Sürgawere wallamajas 1. detsembril 1912. a., mille awas ja juhatas Suure-Jaani tuletõrje seltsi esimees J. Köpp.

1925. aastal wõeti uus põhikiri wastu ja löödi Suure-Jaani tuletõrje ühingust lahti ning hakati tegutsema iseseiswa seltsina. Peale esimehe von Wahli surma on ühingul olnud järgmised esimehed: J. Kuik, Tõnis Jänes, Herman Jänes, Wladimir Binsol, August Kümnik, Karl Pärna, Eduard Nilson ja praegu Juhan Köpp ja kompanii pealikuks Elmar Männik.

Tänawu kewadel asutati kogu juurde tuletõrje naisgrupp, millel 33 liiget. Esinaiseks on pr. L. Mänd ja juhatuse liikmeteks Selma Mänd, Elisabeth Kukk, Alide Toomeoja ja Linda Soobik.

Kogul on praegu 200 liiget, 5 tulekustutamise salka, neist 4 salka pritsidega ja 1 salk 4 hüdropuldiga. Kogul on oma seltsimaja peosaaliga, mis ümber ehitatud mõisa aidast.

Koguwanem J. Köpp mälestab ühtlasi ka oma 45-a. tegewuse päewa tuletõrje alal. Tema on hulk aastaid olnud tegew Wiljandi tuletõrje ühingus, olnud Suure-Jaani tuletõrje ühingu asutajaid ning selle ühingu esimeheks ja peameheks, praegu aga Sürgawere kogu wanemaks.

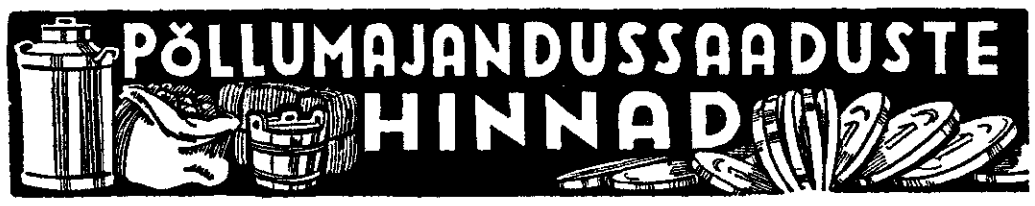

Loomade ja liha hinnad

Põllutöökoja alatisel elusloomade- ja lihaturul

Põllutöökoja Tallinna alatisel elustapaloomade- ja lihaturul weiste pakkumine-nõudmine keskmine. Hinnad püsiwad endisel tasemel.

Nii maksid:

Suured paremad pullid 60—62 sendi piires ja wäiksemad pullid 58—60 sendi piires tapakaalu kilo.

Mullikad: nuumatud 63—68 s., rammusad 60—62 s., keskmised 55—58 s. ja lahjad 48—54 sendi piires tapakaalu kilo. Eluskaalu järgi maksid nuumatud 33 sendi, rammusad 30 sendi, keskmised 24 sendi ja lahjad 20 sendi piires kilo.

Lehmad: nuumatud 65—70 senti, rammusad 58—65 senti, keskmised 53—57 sendi ja lahjad 47—52 sendi piires tapakaalu kilo. Eluskaalu alusel maksid rammusad 29 sendi ja keskmised 22 sendi piires kilo.

Tapetud wasikad ühes nahaga maksid 55 kuni 80 sendi piires kilo. Eluskaalu alusel 36—55 senti kilo.

Lambaid üle keskmise. Nõudmine keskmine. Tapetud lambad maksid 40—50 sendi piires kilo. Eluskaalu järgi wastuwõtmise punktis 27—30 senti kilo.

Sigade pakkumine-nõudmine keskmine. Hinnad käesolewal nädalal on püsinud. Tapetud sead maksid 75—80 sendi piires kilo.

Nahkade hinnad.

Nahkade hinnad püsiwad juba kauemat aega ühel tasemel. Nii maksawad:

Weisenahad toorelt 1. sort 70 senti ja 2. sort 63 senti kilo. Teise sordi hulka arwatakse nahad, milledel üle 4 tõugnaugu.

Wasikanahad 3,15 kr. tükk, kaalus üle 3,5 kilo, ühe kilo hind 1 kroon.

Lambanahad 1,75—3 kr. tükk, olenedes willa pikkusest ja naha suurusest.

Hobusenahad toorelt 8—11 kr. tükk.

Eksportlambaliha noteeriti 75—80 senti kilo.

Eksportlambaliha hindade noteerimise komisjoni kolmapäewasel koosolekul määrati eksportlambaliha hinnaks Tallinna tapamajades sordi ja headuse järele 75—80 senti kilo. Eluskaalu hinnaks faatejaamades määrati 27 kuni 30 senti kilo. Aja wahemikul 23.—30. oktoobrini lubati eksportida lambaliha 5000 kilo. Kogu oktoobrikuu lubatud lambaliha eksport on seega 20.000 kilo.

Turul hanede hooaeg.

Tallinna turu ülewaade reedel, 28. okt.

Reedene turg on kõige elawam kogu nädalas, rohkesti maainimesi, elaw kauplemine kartulitega, linna perenaised warustawad end talweks kartulitega.

Eriti rohkesti on müügil ka peakapsaid. Salat, spinat, rabarber hakkawad lõppema, salati hind tõusnud juba kahe- ja kolmekordseks.

Maainimeste wankritel on weel rohkesti herneid, läätsi, sepiku- ja nisupüülijahu, tangusid ja krupe. Wäga paljudel on ka rohkesti soolatud seeni.

Eriti rohkesti on turul tapetud hanesid, hanede hooaeg on alanud. Rohke pakkumise tõttu on hanede hind langenud. Haned maksawad pea sedasama, mis sealihagi. Hanesid on müüa maameeste wankritel ja wäga rohkesti jällemüüjate laudadel.

Klaturul rohkesti turski, räimi ja kilusid ostetakse õhinal ja nende hind on odawnenud 5 senti kilolt.

Sunaturul täna õige rohkesti õunu, kümmekond wesantot õuntega. Kaubeldakse kõige rohkem ferinkatega, mille hind on 30—40 senti kilo. Ploomid on lõppenud, samuti pohlad. Rohkesti aga jõhwikaid.

Lihahinnad wäikemüügil: Sealiha 80—120 s., seapead-jalad 50—65 s., ploomirasw 100—110 s., sulatatud searasw 135—150 s., soolatud sealiha 90—110 s., suitsu- ja keedusink 175—250 senti, weiseliha 50—100 s., wasikaliha 60—120 senti, lambaliha 40—65 senti kilo.

Jänesed 100—175 senti tükk.

Tapetud linnud: Haned 100—130 s., kalkunid 125—150 senti kilo, pardid 200—275 s. tükk, kanad 80—180 s., kanapojad 60—100 s., metspardid 90—130 senti tükk, tedred 200—300 s. tk., põldpüüd 65—75 s. tk., laanepüüd 120—130 senti tükk.

Kanamunad 13—18 senti paar.

Piimasaadused. Pütiwõi 150—165 s., eksportwõi 175—185 senti, kohupiim 30—35 s., hapukoor 00—110 s., juustud sordi järgi 80—175 senti kilo.

Mesi 170—185 senti kilo.

Juur- ja aiawili. Kartulid 65—70 senti mõõt. 20 ltr., 5—6 senti kilo, peakapsas 5—10 s., hapukapsad 20—25 senti, kaalikad 6—10 senti, peedid 12—15 senti, porgandid 10—10 s., keedetud peedid 25 s., kõrwits 10—20 s., sibulad 28—30 s., salat 100—150 s., spinat 50—60 s., rabarber 20 s., tomatid 25—65 senti kilo, redised 5—0 senti kimp, lillkapsas 10—1 50 senti pea, hapukurgid 2—6 senti tükk.

Wärsked kalad: Räimed 20 s., kilud 55 s., tursad 12—13 s., ahwenad 30—60 s., haugid 40—60 s., latikad 40—60 s., kammeljad 40 s., wimmad 35—40 s., lutsud 45 s., kohad 120—140 s., siiad 70—80 s., särjed 25 senti, angerjad 180—200 s., forellid 150—200 s., lõhed 200—350 senti kilo.

Soolatud kalad: Soolatud siig 90—120 s., räimed 25—30 s., kilud 70—100 s., heeringad 50—100 senti kilo.

Suitsetatud kalad: Räimed 5—10 s., kilud 7—10 s. kümme, silmud 20—25 senti paar, ahwenad 80—100 s., haugid 100—110 s., latikad 100 s., wimmad 120—130 s., lestad 120—150 s., angerjad 20—350 senti, siiad 150—210 senti kilo, lõhed 7—10 krooni kilo.

Punwili ja marjad: Õunad 20—80 senti kilo pirnid 70—200 s., jõhwikad 25—30 senti kilo, sidrunid 7—10 senti tükk.

Seened: Soolatud seened 25—140 senti kilo.

Hageri Maanaisteseltsi sügisesest tegevusest.

Koos saabuwa sügisega algas elawam tegewus ka Hageri Maanaisteseltsi elus. Hooaja awamiseks korraldas seltsi juhatus oma liikmeile möödunud pühapäewal Hageri rahwamajas omawahelise kooswiibimise teelauas, milline oli mõeldud ühiseks seltsi eelolewa talwe töökawa arutamiseks. Kooswiibimise sisukuse suurendamiseks oli palutud kõnelema dr. Anna Tari — Raplast, kes oma loengugа, milline leidis wäga tähelepanelikud kuulajad, käsitas ema ja lapse terwishoidu. Loengule järgnesid elawad läbirääkimised.

Hageri Maanaisteseltsil on 70 liiget, neist oli ilmunud kooswiibimisele 47. Liikmete ühisel soowil otsustati alata möödunud aasta eeskujul käsitööõhtutega 8. now. s. a. seltsi tragi esinaise pr. J. Heinaru juhtimisel.

Rootsi õhuhaige Narva haiglasse.

Türsamäelt toimetati Narwa kalewiwabriku haiglasse Rootsi kodanik Ernst Jacobssen, kes päew warem oli saabunud küllaga Rootsist oma Türsamäel elawatele tuttawatele. Lennukisõidul Stokholmist Tallinna oli E. Jacobssen jäänud nii raskesti õhuhaigeks, et Türsamäele saabudes pidi otsekohe heitma woodisse. Kuna haigus kolmapäewal wõttis raskema pöörde, siis toimetati rootslane Narwa haiglasse.

Poola töölised lahkuvad.

Nende poola wälistööliste ärasaatmine, kes soowiwad talweks kodumaale tagasi pöörata, toimub esmaspäewal, 14. now. erarongiga. Erarong wäljub Türilt 14. now. kell 0.20, jõuab Paidesse kell 01.15 ja Tamsallu kell 05.35.

Kõigil poola põllutöölisi pidawail peremeestel tuleks aegsasti töölistega wahekorrad selgitada, samuti konwendi tööbüroogа, et ei tekiks wiimastel minutitel asjatuid sekeldusi ja arusaamatusi. Peale muu tuleb ärasõitwaid poolakaid warustada peremehe poolt nelja päewa toiduga.

Peremehed, kes soowiwad talweks kojusõitwaid töölist tulewa aasta kewadel jälle tagasi, peawad konwendi tööbüroos sõlmima wastawa töö-eellepingu.

Kõik peremehed, kes soowiwad talweks poola töölisi, olgu juba töölolewaid või ka uusi, peawad aegsasti pöörduma konwendi tööbüroo poole. Ka töölistele, kes soowiwad talweks jääda tööle edasi, eriti aga neile, kes soowiwad wahetada peremeest, tuleks peremeestel soowitada pöörduda konw. tööbüroo poole, ja juba kohe.

Napsitamisel kadus taskust 30 kuldrubla.

Jäneda mõisa töölised olid korraldanud omawahel ühe töölise korteris tubli pummeldamise, mille juures töölisel Jaan Peetsar'il warastati taskust 30 kuldrubla, kokku 100 kr. wäärtuses. Milleks mees kuldraha taskus kandis, pole selgitatud. Juurdlusega tegi Tapa krim. politsei kindlaks, et warguse pani toime Peetsari kaastööline H. Kleitow, kellega esimene koos napsitas. Raha pole weel kätte saadud. Kleitow wõeti warguses wastutusele.

Kuul neiu aknasse.

Neljapäewal teatas Elwa politseile Pangodi walla elanik Leie Margmäe, et hommikul on tema aknasse tulistatud. Neiu oli istunud akna all õmmeldes, kui kuul akna purustas. Purunewa klaasi killud olid tekitanud tema näole wigastusi.

Politseilisel juurdlusel selgus, et laskjaks on olnud Heino Kukemelk, kes oli tulistanud harakat, kes oli olnud tapetud sea kallal. Laskja wilumatuse tõttu oli aga kuul sattunud umbes 200 m eemal asuwa Margmäe elumaja aknasse.

Kukemelgile, kel puudus laskeriistaluba, koostati protokoll.

Mõisade asemele tekkinud asundused nimetatakse küladeks.

Küladele uute nimede andmise ettepanekud tuleb esitada 1. apr. 1939. a.

Koha- ja kinnistusüksuste nimede korraldamise seaduse põhjal nimetab Siseministeerium maareformi teostamisel endiste mõisade asemele tekkinud asundused küladeks ja annab neile nimed wastawa maawalitsuse ettepanekul.

Selle seaduse eeskirja täitmiseks palub Siseministeerium kõiki maawalitsusi esitada Siseministeeriumi üldosakonnale neile küladele nimede andmise ettepanekud hiljemalt 1. aprilliks 1939. a.; ettepanekute tegemisel tuleb wõimalikult hoiduda ühe ning sama nime andmisest mitmele külale ühes maakonnas.

Lastehalvatus ja sarlakid Saaremaal.

Saaremaal Pihtla wallas Kangruselsa asunduses haigestus 6-aastane tütarlaps M. T. raskekujuliselt lastehalwatusse. Samas perekonnas on üldse 7 last, kellest 3 käiwad Kaali algkoolis. Maaarsti dr. A. Tilga poolt tehti korraldus, et kooliskäiwad lapsed ei tohi 6 nädala jooksul koolist koju tulla, waid peawad elama Kaalis, kus neil on sugulasi. See on teine lastehalwatuse juhtum Saaremaalt. Esimene oli paar kuud tagasi Loona wallas.

Peale lastehalwatuse on wiimasel ajal Saaremaal, peamiselt Mustjala wallas Wõhma kooliringkonnas ja Põidel, tulnud ette rohkesti sarlakijuhtumeid. Maa-arsti poolt wõeti taudide lewimise pidurdamiseks tarwitusele kõik wõimalikud abinõud.

Langev puu murdis töölise sääreluu.

Neljapäewal kella 12 paiku juhtus Kurista metskonnas Sarapuu wahtkonnas raielangil raske õnnetus raietöölise Woldemar Neibaumiga, kelle elukoht Laiuse wallas.

Neibaum koos paari mehega saagis tormist purustatud puud. Selle juures puu murdus enneaegselt ja kaldus sinnapoole, kus seisis Neibaum. Mees püüdis langewa puu eest kõrwale hüpata, kuid see ei õnnestunud tal täiesti. Mahalangewa puu tüwi kukkus Neibaumi jalale, kusjuures raietöölise sääreluu murdus. Wigastatu toimetati Jõgewa jaoskonna arsti dr. Tedre juure, kes andis talle esmaabi ja toimetas siis Tartu haiglasse.

Karmid nõudmised Laupa aiandusringis.

Laupa maanaiste seltsi aiandus-mesindusring pidas Laupa algkooli ruumes oma peakoosolek, mida juhatas konsulent R. Kullamaa ja protokollis koolijuhataja Ed. Paap. Ringi tegewusest andis ülewaate ringi assistent S. Riipulk. Waatamata, et ring tegutseb alles esimest aastat, on juba mõndagi korda saadetud. Assistendi poolt esitati ka ringi talwine töökawa, milles ette nähtud kursused aianduse ja puutöö alal, eestkätt just mesitarude ja taimelawade walmistamise alal. Kuna Laupa ümbruskonnas pole aianduse ja mesinduse ala leidnud seni kuigi suurt wiljelemist, siis nimetatud alade hoogsaks arendamiseks esitas konsulent R. Kullamaa ringi liikmetele 4 järgmist soowi, mis ringi liikmeil tuleks täita aasta jooksul: 1) iga ringi liige peaks walmistama taimelawa wähemalt hariliku akna suuruses, 2) igasse tallu raammesipun, kusjuures mesipuu peaks olema ehitatud kodusel teel, 3) iga ringi liige peaks talu juurde istutama wähemalt 10 meetrit nut hekki ja 4) igale talule peaks tehtama aiaplaan. Ringi liikmed, kes neid nõudeid ei täida, kaotawad ringi liikme õigused ja nende asemele wõetakse uued liikmed.

Auto sõitis vigaseks 350-kr. hobuse.

Loom tuli hukata kohapeal.

Pühapäewal, 23. okt. sõitis sõiduauto J-112, mida juhtis J. Roosipõld, Wäinjärwe wallas, Abaja küla wahelisel maanteel tagant peale Hugo Sõnajala noorele hobusele, mille järeldusel loomal murdus jalaluu ja ta hukati. Omaniku kahju tõuseb 350 kroonile.

Jaapani plaanid Hiinaga.

Hiina teiseks Mandzhukuoks.

ETA. Leipzig, 27. okt.

(DNB.) „Leipziger Neueste Nachrichten" awaldab interwjuu Jaapani suursaadiku Shiratoriga, kes hiljuti nimetati Roomа. Shiratori, andes lähemaid seletusi Hankou langemise poliitilise tähtsuse kohta, ütles muuseas, et Hiina lõplik korraldamine kestab kümmekond aastat, kuigi wõidakse loota waenuliku tegewuse peatset lõpetamist. Uus Hiina peab kujunema teiseks Mandzhukuoks. Ühendriikide eeskujul luuakse Hiinas tõenäoliselt mitu iseseiswat walitsust, keda juhib ühine riigipresident. Sõjawäelisel ja wälispoliitilisel alal on uuele Hiinale mööduandew liit Jaapaniga. Edasi on kawatsusel luua tolliuniooni. Tõsiseid wälispoliitilisi raskusi ei ole oodata, sest Jaapan ei oma mingisuguseid territoriaalseid eesmärke. Hainani saare okupeerimine Jaapani wägede poolt ei ole wastolus rahwaste õigusega, sest waatamata sellele Hiina jääb saare omanikuks. Wõidu jaotamine lääneriikidega ei saa kõne alla tulla. Teiste riikide huwid jääwad endiselt puutumata. Teiste riikide rahanduslik kaastöö on soowitaw. Eelistatakse Saksa tehnikat ja tööstust, eriti aga kaubandust Saksamaaga. Ida-Aasias on nüüd igaweseks lõppenud Inglise ülemwalitsus. On algamas uus ajajärk Jaapani ajaloos. Jaapani rahwas on tagasi pöörduma's totalitaarse riigi poole, ütles Shiratori.

ETA. Tokio, 28. oktoobril.

(Reuter.) Ametlikult teatatakse, et kindral Higashikuni wõtab endale Jaapani wägede ülemjuhatuse Kesk-Hiinas.

Kuninglikust peakorterist awaldatud kommunikees kinnitatakse, et Hankou, Wutshangi ja Hanjangi wallutamine on lõpetatud neljapäeval kell 17.30 (kohalik aeg).

Hankous on jaapanlased juba wõtnud üle endised Saksa ja Wene kontsessioonalad ning wõtawad lõpuks üle ka endise Briti kontsessioonala. Wälismaalaste warandused on seni jäänud puutumata. Jaapanlased on mitmel pool warustanud wälismaalaste hooned sedelitega, et need jäetaks puutumata.

Ametlikult teatatakse Tokiost, et Hankou-Kantoni raudtee on jaapanlaste poolt läbi lõigatud Sienningis, umbes 45 miili Hankoust Lõuna pool. Selle tagajärjel Hiina wägede keskel olewat tekkinud suur segadus.

Hiina ei alistu veel.

Loodi uus kaitseliin.

Tshungkingist teatatakse ametlikult, et hiinlased on loonud uue kaitseliini wäljaspoole Wuhani, mis kinnitab, et Hiina põhipoliitika baseerub pikemal sõjapidamisel. Lisatakse, et hiinlased püüawad hoida oma wõitlusjõude, et aegamööda lüüa Jaapani sõjalist strateegiat ja saawutada wiimaks wõidueesmärki. (Reuter.)

Jaapani käes 11 Hiina provintsi.

Seoses Kantoni wallutamisega toob „Daily Express" andmeid selle kohta, kui suur maa-ala on jaapanlastel juba Hiinas okupeeritud. Jaapan on senini wallutanud 11 Hiina provintsi, s. o. umbes 550.000 ruutmiili Hiina territooriumi. Ametlikult on need provintsid täiesti alistatud, kuid seal tegutsewad weel edasi sissijõugud. Wallutatud maa-ala, kus elab 280.000.000 inimest, wõrdub suuruselt Prantsusmaa, Itaalia ja Saksa territooriumile kokku.

Ungari põllutöölised soovivad tulla Eestisse tööle.

Ungari ametiwõimude poolt on Eestisse tehtud ettepanekuid, et meie wõtaksime kaalumisele Ungari põllutööliste sissetoomise suwistele põllutöödele. Ungarlased on läinud seni suweks *põllutöödele peamiselt* Saksamaale, kuid nad olekssid nõus tulema tööle ka Eestisse samadel tingimustel. Ettepanekuid on esitatud, et juba tulewaks suweks wõetaks katsewiisil Eestisse tööle teatatud määral Ungari põllutööliss. Need ettepanekud on wõetud meie põllumajanduslikes ringkondades heatahtlikule kaalumisele.

Benesh kohtu alla?

ETA. Praha, 27. okt.

(PAT.) Endine kaubandusminister Matuszek on esitanud senatile ettepaneku, milles ta nõuab endise Tshehhoslowakkia presidendi dr. Beneshi kohtulikule wastutusele wõtmist.

Ungari uus wali noot Prahale

ETA. Budapest, 28. oktoobril.

(Reuter.) Tshehhoslowakkia wiimaseid ettepanekuid piiritüli lahendamiseks Ungariga grutati kabineti koosolekul neljapäewal enne lõunat. Kuuldub, et on otsustatud saata wali noot Prahasse. Noot on juba ära saadetud. Ta pidi eile õhtul esitatama Tshehhoslowakkia wälisministrile.

Kuuldub, et Ungari walitsus nõuab nuesti kõigi küsimuste lahendamist mõlema maa wahel neil alustel, mis olid ära tähendatud Ungari eelmises noodis. Ungari walitsus nõuab, et Tshehhoslowakkia wäed ewakueerikšid lähema nelja või wiie päewa jooksul 10.000 ruutkilomeetrit territooriumi, mille loowutamiseks Praha oli juba annud oma nõusoleku. Samuti arwatakse teadwat, et Ungari on selle wastu, et ka Rumeenia kutsutaks ühes Itaalia, Saksamaa ja Poolaga wahekohtunikuks Ruteenia tüülialuse ala üle.

ETA. Praha, 28. oktoobril.

(Havas.) Oma wastuses Tshehhoslowakkia noodile Ungari walitsus on wastu wõtnud ettepaneku usaldada Slowakkia-Ungari uute piiride määramine Saksa ja Itaalia wahekohtule.

Tshehhi lennuk lasti süütekuulidega põlema.

ETA. Praha, 27. okt.

(Havas.) Kompetentseist ringkonnist seletatakse, et juurdlusel, mis alustati eile Tshehhoslowakkia kindralstaabi poolt, et selgitada kallaletungi Tshehhoslowakkia lennukeile kahe lennuki poolt, mis saabusid Ungarist, on selgunud Tshehhoslowakkia lenduri seletuste ja pealtnägijate tunnistuste järele: Kallaletungiw lennuk ei kannud mingit eraldusmärki ja ta awas Tshehhi lennukile tule süütekuulidega. Tshehhi lennuki waatleja kapral Setola sai lennukis surma, kuna lendur Kellota sai haawata. Ühtlasi Tshehhi lennuk süttis õhus. Tshehhi lennukile on kallale tungitud kaks korda, esimene kord 600 meetri kõrgusel ja teine kord 200 meetri kõrgusel. Pärast kallaletungi tundmatu lendas Ungari poole. Kallaletungi ajal tiirles teine lennuk sündmuskoha juures. Sündmuskoha lähedal on maast leitud üks tühi padrunikest, mida uuritakse praegu asjatundjate poolt.

Talupidajaile metsa eest õiglasemat hinda.

Et põllupidajad metsa ja metsamaterjali eest saaks senisest õiglasemat turuhinda, selleks on wastawalt Wabariigi Walitsuse otsusele nüüd moodustatud metsa hindade noteerimise komisjon. Esimehena kuulub komisjoni Põllutööministeeriumi riigimaade ja metsade talituse direktor J. Luik, abiesimehena — Majandusministeeriumi inspektor A. Kitsnik ja liikmetena — peakontrolör A. Mei riigikontrollist, Põllutöökoja talituse juhataja K. Erenurm, a.-s. Eesti metsatööstusest juhatuse liige P. Saks ja metsaühingute liidust sekretär W. Mutt.

Põllutööministeerium on omalpoolt kogunud komisjoni tööks wajalisi andmeid. Kuigi metsa raiumiste hooaeg on alles talwel, on käesolewal kuul paljud metsatööstused ja eraisikud juba alustanud metsa raiumisega. Seetõttu tuleb ka hindade noteerimise komisjonil peatselt tööle asuda.

Komisjoni esimene koosolek peeti eile, et kindlaks määrata komisjoni töö mooduseid ja alustada töö organiseerimist. Kuna eilne koosolek kandis rohkem informatsioonikoosoleku ilmet, siis ei tehtud weel põhjapanewaid otsusi. Määrati ainult kindlaks komisjoni töökord. Samutti tehti komisjoni liikmetele ülesandeks koguda teateid metsahindade kohta wälisturgudel ja andmed esitada komisjoni järgmiseks koosolekuks. Ka puudutati koosolekul senist metsa kokkuostmise korda. Kuna suuremateks metsa kokkuostjateks meil jääwad a.-s. Eesti Metsatööstus ja Eesti Metsa- ja Tselluloosi a.-ü., siis tehti nendele ettewõtetele ülesandeks hindade noteerimise komisjoni järgmiseks koosolekuks esitada kawad, mille järgi nad eelolewal hooajal teostawad metsa kokkuostmist.

Hindade noteerimise komisjoni järgmine koosolek peetakse tulewal nädalal. Lähema kahe nädala jooksul komisjon teeb juba algust metsa hindade noteerimisega.

Eesti võtab osa

Dresdeni rahvusvahelisest põllumajanduskongressist.

Eeltööde tegemiseks valiti 11-liikmeline toimkond.

Põllutöökoja algatusel toimus neljapäewal koja ruumes laiaulatuslik nõupidamine Eesti poolt 18. rahwuswahelisest põllumajanduskongressist osawõtmise üle, mis peetakse tulewal aastal 6.—12. juunini Saksamaal Dresdenis. Nõupidamisest wõtsid osa Põllutöö- ja Haridusministeeriumi, Põllutöökoja, Ühistegewuskoja, Kodumajanduskoja, P. k. Wõiekspordi, Eesti Munaekspordi ja teiste asutuste ning ettewõtete esindajad.

Nõupidamisel koosoleku juhataja Põllutöökoja dir. P. Kind tutwustas lähemalt koosolijaid 18. rahwuswahelise kongressi kawaga. Kongressi ettewalmistuse töödeks on waja moodustada toimkond, kelle ülesandeks oleks Eesti osawõtu ning esinemiste korraldamine. Toimkond otsustati moodustada 11-liikmeline, et seal oleks esindatud inimesi wõimalikult kõikidelt aladelt. Toimkonna esimeheks waliti Põllutöökoja esimees A. Jürima.

Nõupidamisel otsustati tunnistada Eesti osawõtt kongressist soowitawaks kas üldise propaganda materjalidega wõi teaduslike ülewaadetega. Peeti tarwilikuks esineda kongressil ka referaatidega, millest eriti tähtsaks tunnistada ettekanded kartuliasjanduse, maanaiste ja maaparanduse üle, kuna teised esinemised jätta toimkonna otsustada.

Uued elektriliinid rajamisel.

Maa elektrifitseerimise tööd arenewad praegu tawalisest kiirema tempoga, kuna elektrifitseerimisele määratud rajoonide elanikud on huwitatud, et elekter sügise saabumisega majapidamistesse toodakse wõimalikult peatselt. Mitmed uued liinid on juba walmimisel ja lähemate nädalate jooksul loetlematu arw majapidamisi läheb üle elektriwalgustusele.

Eile oli pidulik filmapilk Jõgewal, kuna kella 7.45 ajal toimus Jõgewale suunduwa liini proowipingestamine. Jõgewa nüüdsest peale saab elektrienergia Ulila jõujaamast. Selleks on Sootaga alajaamast Jõgewale rajatud uus liin, mille pikkus 37,6 km. Seni andis Jõgewale elektrienergiat kohalik jõujaam, mis aga kaswawa woolutarwituse tõttu osutus liiga wäikeseks, suutes woolu anda üksnes öötundidel.

Jõgewa liinilt kulgeb 820 m pikkune haruliin Palamusele. Liin on walmimisel ja woolutarwitajaid liini piirkonnas on loota rohkesti, kuna ümbruskond on tihedasti asustatud.

Enne Jõgewat kulgeb teine 4,76 km pikkune haruliin Kuremaale. Selle liini kaudu saawad Ulila woolu Kuremaa riiklikud katsejaamad ja Jõgewa sordiparanduse katsejaam. Wiimase warustamiseks wooluga tuli ehitada 2.34 km pikkune eriliin.

Paari nädala pärast jõutakse lõpule ka 17 km. pikkuse liini ehitamisega, mis Kirepist suundub Otepääle. Edaspidi pikendatakse seda liini tõenäoliselt madalpingeliinina Piihajärweni. Esijärjekorras elektrifitseeritakse uue liini waral Otepää linn. Praegu on Otepääl lõpetamisel alajaama ehitamine ja rajamisel linna walgustuswõrk. Kirepi-Otepää liiniga wiiakse Ulila wool ka paljudesse talumajapidamistesse, milleks kohtadel on käimas ettewalmistused.

Põhja-Eestis on käsil eeltööd Wäike-Maarja elektrifitseerimiseks. Praegu warustab Wäike-Maarjat wooluga kohaliku elektriühingu jõujaam, kuid see ei suuda wajalisel määral woolu anda ja jõujaama sisseseade on wananenud. Edaspidi Wäike-Maarja tahab woolu wõtta Kunda tsemendiwabriku jõujaamast, milleks tuleks ehitada 25 km pikkune liin Rakwerest Wäike-Maarjasse. Rahwuslik Jõukomitee on liini ehitamiseks koostanud projektid. Liini ehitamine toimuks Wäike-Maarja elektriühingu kulul. Ka soowitwad wooluenergiat saada külad ja asundused rajatawa liini piirkonnas.

Harjumaal soowitwad elektrienergiat Saue majapidamised, mis asuwad Adamsoni tellisküwiwabriku piirkonnas. Woolusaamiseks on kaks wõimalust — kas Laagri alajaama kaudu, wõi ehitada oma alajaam. Sauele hakkab woolu andma Ellamaa jõujaam. Ka Lagedi piirkonna elektrifitseerimiseks on kõik eeltööd tehtud. Haridusministri abi W. Pätsi algatusel, kes Lagedil omab majapidamise, on kohapeal asutatud elektriühing. Lagedi piirkonda hakkab wooluga warustama Põhja Puupapiwabrik, mille liin ulatab Tallinnast Jägalasse. Sama liini kaudu elektrifitseeritakse ka Jõelähtme.

Järgmise aasta tööde kawas on suurema liini ehitamine Lellest Pärnu. Selle liini kaudu hakkab Ellamaa jõujaam wooluga warustama Pärnu linna, ühtlasi on wõimalus wooluenergia saamiseks ka liinist läbistatud maakohtadel. Liin kulgeb mööda raudteed. Samuti on kawatsusel liini ehitamine Türi ja Wiljandi wahel. Siin wõib oodata Ulila ja Ellamaa jõujaamade koostööd. Üks nendest ehitaks liini Türilt Wõhmani, teine Wiljandist Suure-Jaanini. Milliseks kujuneb kawatsetawa liini marsruut, oleneb kohalike elanike soowidest ja woolu-nõudmistest.

Tsirkuseauto kraavis.

Kadus järelvanker artistide, koerte ja ahvidega.

„Tiwoli" rändtsirkuse artistid, kes kolmapäewal Narwast jõudsid Kiwiõlisse, olid teel läbi teinud isesuguse autoõnnetuse. Sõitu alustati Kiwiõli elaniku Kristjan Lipu weoautol, mille kerele ja järelwankrile koormati kõrge koorem tsirkuse tarbeid, lisaks weel tsirkuse artistid, neli-wiis dresseeritud koera ja üks ahw. Jõudnud paar km. Narwast wälja, auto hakkas nähtawasti juhi joobnud oleku tõttu ühest teeäärest teise käima. Selle juures auto kaotas järelwankri, mis jooksis kraawi koos artistidega. Autojuht sõitis õnnetust märkamata edasi ja peatas alles hiljem.

Kraawilendamisel said kriimustada ja põrutada artistid Boris Maring, Ewald Neerut ja Kristjan Sild. Raskesti sai wigastada üks dresseeritud koer, kelle ellujäämiseks pole lootusi. Kukkumisel purunesid koerte ja ahwi puurid ja loomad pääsesid wabadusse. Ka purunesid tsirkuse tarbed, milledest wäärtuslikumad olid raadioaparaadid. Tsirkuserahwas arwestab oma kahju 2500 kroonile. Selle summa ulatuses tahawad nad esitada kahjutasunõudmise autoomaniku Kristjan Lipu wastu. Politsei wõttis autojuhi E. Sterni ülekuulamisele, kuna tsirkuserahwa edasisõidutamiseks toodi Narwast kohale teine auto.

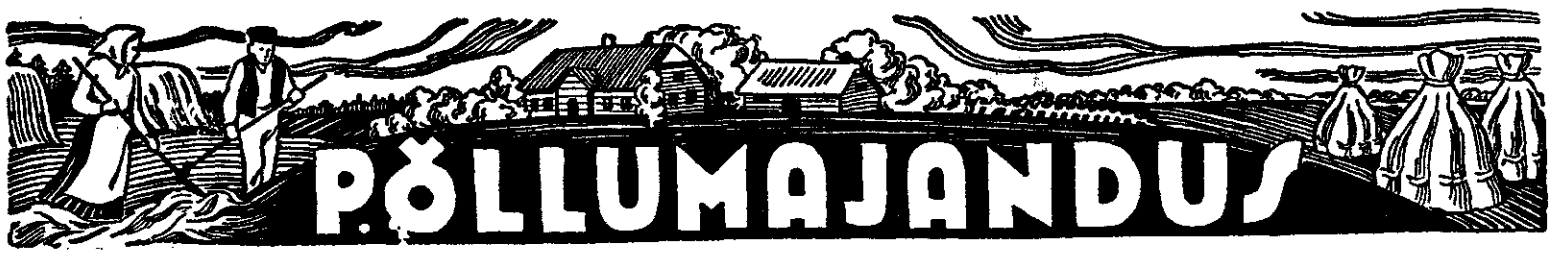

Toorkartuli söötmisest piimakarjale.

Kartulisöömisega harjutatagu lehmi pikkamööda. Kõrgeim norm 18 kg päevas lehmale.

Kontrollkarjade söödakulutust aastate kaupa jälgides näeme, et toorsöötade osas wõtab järjest suurema tähtsuse piimakarja söödana toorkartul. Kui kümme aastat tagasi kartuli protsent kogu söödakulutusest oli mõni kümnendik protsenti, siis 1936/37. kontroll-aastal märgiti toorkartuli osa kogu söödahulgast 3,1%-ga. Samal ajal tarwitati kontrollkarjades juurwilju 3,9%. Näeme, et kartuli osatähtsus toorsöödana on pea wõrdne juurikate osatähtsusele ja on juurwilja nagu wälja tõrjumas. Nii söödeti 1936/37. kontrollaastal kartuleid 66 sü eelmise kontrollaasta 44 sü wastu; söödajuurikate söötmine jäi sealjuures aga eelmise aasta tasemele. Seega on kartul toorsöödana wähemalt kontrollkarjades läbi löönud, eriti L.-Eestis, kus kartulit piimakarjale rohkesti söödetakse. Kuigi Põhja-Eesti on meie kartulikaswatuse pearajoon, ollakse seal kartulisöötmisega tagasihoidlikum. Selle põhjuseks tuleb pidada küll talupidajate harjumust, kuna P.-Eestis on harjutud wanemateest aegadest kartulit otseselt turustama. Kartuli wäärindamine piimakarja kaudu ei taha sellepärast seal ka nii kergesti pinda leida, kuigi see on madalate tööstuskartulite hinna juures tulusam.

Oma keemilise koostise tõttu sobib kartul wäga hästi piimakarjale söödaks. Ta sisaldab 25% kuiwollust, seega kaks korda enam kui söödapeet. Kartuli kuiwolluse osa koosneb suuremalt jaolt tärklisest, peedi kuiwollus aga suhkruainetest. Seeduwat walku on kartulis ümmarguselt 1%. Söötühikusse läheb kartulit 4 kg, söödapeete aga 10 kg. Lõpuks peab olema ka sellest teadlik, et kartulis on wähesel määral mürkainet solaniini, ja kui wäga suuri kartuliannuseid loomadele sööta, siis awaldab nimetatud mürk looma terwisele kahjulikku mõju. Kõige enam solaniini sisaldawad kartuli eod, samuti ka päikese käes roheliseks läinud kartulid.

Ka mõjub toores kartul temas leiduwa ärrituwa aine tõttu seedeelundeile weidi ärritawalt ja kõhtulahtistawalt. Suured toorkartuli annused tekitawad puhutist ja pasandust.

Neil põhjustel tekib loomulikult küsimus, millisel määral wõib toorest kartulit piimalehmadelle sööta, wõi millisel määral wõib juurwilja kartuliga asendada.

Tartu Ülikooli Loomakaswatuse Katsejaamas on toore kartuli söötmise wõimalusi ja wiise uuritud ja sellega seoses olewate küsimuste lahendamiseks rida söötmiskatseid korraldatud.

Nende katsete juures on eriti silmas peetud toorkartuli mõju piimalehma terwisele, seedimiselundite tegewusele. Sealjuures on tehtud uurimisi ka selle kohta, kuidas mõjub toorkartuli söötmine piimatoodangule wõi omadustele ine.

Nimetatud katsejaamas anti päewas lehma kohta kuni 18 kg toorkartulit. Ja korduwalt tehtud katsed näitasid, et lehmade juures erilisi seedimiskorratusi ja terwiserikkeid ette ei tulnud. Sellejuures tuleb aga mõningaid nõudeid silmas pidada ja nimelt. Päewane söödakogus olgu mitmekesine. Peab andma rohkesti häid heinu, põhku ja jõusööta. Et suur kartulinorm wõi omadusi ei rikuks (rabe ja walkjas wõi), antagu jõusööda osas linaseemnekooke, mis wõiraswa pehmendab ja ka walgutarwet aitab täita. Säärase mitmekesise söödakoostise juures waewalt tuleb ette seedehäireid, nagu see Ülikooli katsejaama katsete juures ka ilmnes.

Üleminek kartulisöötmisele toimugu aegamööda, nii ühe kg wiisi kartulinormi päewas suurendades.

Rikutud, mädanenud, külmunud ja roheliseksläinud kartuleid ei tohi weistele ega ka muudele loomadele sööta. Idanenud kartulitel tuleb enne etteandmist eod ära murda, millega hoiame solaniini halwast mõjust. Soowitaw on kartuleid enne söötmist mullast puhtaks pesta, wõi wähemalt raputamise wõi sarjamise teel muld kartulite küljest eemaldada.

Eespool märgitud 18 kg toorkartuli hulk weise kohta oleks päewase annuse kõrgem piir ja sellest piirist üleminek toimugu wäga ettewaatlikult ja pikaldaselt ning wastawa söödaratsiooni koostise juures.

Suur toorsööda annus lahjendab seedemahlad üleliigselt, mistõttu seedimine on ebatäielik ja söödaannuse kasumõju wähksem.

Arwesse wõttes kartuli erilisi omadusi ja neist tingitud wõimalikke terwisehäireid ning wõi omaduste langust, peetakse parajaks päewaseks toorkartuli normiks 10 kuni 12 kg lehma kohta. Selle juures tuleb silmas pidada neid söötmistehnilisi wõtteid, millised eespool kirjeldatud.

Soometüübiline puhaslaut Kupila talus, Salo lähedal. Nimetatud talu tuli talumajapidamiste võistlustel Soomes esikohale. Selletüübilisi puhaslaute — tsement sõimega ja esisega ja automaatjootmisega on ka meil varematel aastatel rohkesti ehitatud. Viimastel aastatel on aga meil täiesti läbi löönud ameerikatüübiline lühikese asemega puhaslaut.

Kõrvitsatoite.

Magus kõrvitsasupp.

Jälle lõigutakse kõrvits tükkideks — nelja inimese jaoks umbes ¾ kilo, keedetakse nõrgalt soolastatud vees pudruks, hõõrutakse läbi sõela ja segatakse nüüd ühe liitri keeva piimaga, milles on kaasa keenud tükike kaneeli ja veidi sidrunikoort. Vähese peeneks tõugatud nelgiga, kardemomiga või ingveriga antakse supile nüüd pikantne maitse, kui just ei soovita juure lisada valmissegatud piparkoogivürtsi. Lõpuks lisatakse supile tükike võid. Suhkrut lisatakse maitse järele. Kui tahetakse veel õige maitsevat suppi, siis segatakse supi hulka paar munakollast ja lüüakse valge vahule. Igale supitaldrikule tõstetakse siis magus munavahu kuhilake ja söömise juures hammustatakse kõrvale mitte rukkileiba, vaid lihtsaid piparkooke. See maitseb iseäranis lastele, kuid mitte ainult lastele.

Mõnda Soome toitlusnäituselt.

15.—23. oktoobrini oli korraldatud Helsingi suures messihallis toitlusnäitus. Siin esinesid peamiselt suuremad firmad ja ühistegelised asutused oma wäljapanekutega koduma-janduse, peamiselt toitlustamise alalt.

Ulatuselt ning korralduselt oli möödunud näitus wõrreldes waremkorraldatutega wõrdlemisi wäiksem ning kitsapiirilisem, siiski andes üksikuilt aladelt kaunis huwitawaid pudemeid ja üksikasju. Elawamaks ja lähedasemaks aitasid messi muuta mitmesugused demonstratsioonid toiduwalmistamise alalt, mis üsna suuri inimhulki kokku meelitasid.

Esitatud olid nii toiduwalmistamise abinõud, millisest huwitawad olid roostewabast terasest keedunõud pronkspõhjaga. Põhi oma raskuse ja siledusе tõttu liibus tihedasti wastu pliidiplaati, soojenes seega hästi ja wähe soojust läks kaduma.

Toidu walmistamisabinõude alalt oli esitatud ka uuetüübilisi pliite, millisest huwitawam oli wäike puudega köetaw puhas pliit, milles soojus hea isolatsiooni tõttu püsib pikemat aega ka siis, kui parajasti ei köetagi. Kütmise waheajaks kaetakse nimelt kuumenewad pliidiplaadid sellekohaste isoleeriwate kuplitega, mis soojust hästi alal hoiawad.

Toitudest pakkus huwi eriti nn. Oslo eine — eine, mis koosnes piimast, leiwast, wõist, õunast, paarist porgandist ja tursamaksa pasteedist, milline oma witamiinirikkuse tõttu eriliselt terwislik olewat.

Eriliselt oli rõhutatud heeringa toiduks tarwitamist, oli wäljapanekuid heeringa konserwimise kohta ja üsna palju seletusi, retsepte ja toite heeringatoitude walmistamise kohta. Neist õige mitmed olid üsna huwitawad, uudsed ja omapärased, millisеid seni wähe kasutatud.

Soome maanaisteseltside poolt oli wälja pandud üks huwitawaim osa näitusest: terwe rida tabeleid inimese toidutarbe ja selle rahuldamise kohta. Tabelite koostamine oli leidlik ning wäga selge ja lihtne, suurematele massidele arusaadaw. Nende ees seisatas palju inimesi ja ammutas endale suuremaid teadmisi toitlusküsimuste — eriti terwisliku ja otstarbekohase toidu waliku — kohta.

Pangem talweaknad ette.

Ilmade külmenemisega kaasas algab ka perenaise mure, et hoida ruume soojana võimalikult vähese kütteaine kuluga. Selleks tuleb jälle välja tuua talveaknad ja panna need akende ette. Talveaknad hoiavad ära tuuletõmmet ja aitavad püsida ruumides ühtlasemat, vähem kõikuvat soojust.

Talveakende ettepanemise eel tuleb nii eesolevad aknad ja nende raamid kui ka talveaknad korralikult puhtaks pesta ja kuivatada. Esmalt pesta puhtaks aknaraamid puhta pehme seebi- ja seebihelbeveega, lapi või pehme harja abil, loputada puhta veega ja kuivatada. Raamide pesemisel on väga hea kasutada lahtikatkutud manilla sidumisnööri — see on valge, kaunis kõva, praegu õige palju tarvitatav sidumisnöör. Lahti katkutult see on väga hea õlivärvitud esemete pesemisel, kuna see pole väga kare ja puhastab kergesti ka nurki ja servi.

Selle järele pesta klaasid puhta veega, millele on lisatud veidi salmiaagu vesilahu (nuuskpiiritust). Vett võtta pesemisel võimalikult vähe. Palju vett kasutades see valgub klaasi ja raami vahele, leotab lahti kiti ja vallandab seega klaasid. Pärast pesemist loputada klaasid kas nuuskpiirituse- või äädikaveega ja hõõruda nahklapiga või ajalehepaberiga hästi läikivaks. Pesemisel tuleb eriti hoolitseda raaminurkade ja servade eest, kuna keskmine osa puhastub osalt juba servade puhastamise ajal ja tuleb ainult kergelt üle hõõruda.

Pesemise juures tuleb klaasilt eemaldada ka plekid. Kärbsemustaplekid kaovad klaasilt piiritusega hõõrumisel. Õlivärviplekkide eemaldamiseks on hea kasutada tärpentini või rohelist seepi. Plekid määrida sisse puhastusvahendiga ja lasta tükk aega seista — mida vanem plekk, seda kauem —, siis hõõruda puhtaks.

Väliste akende puhastamise järele panna need korralikult ette, sulgeda ja toppida raamide vahel olevad praod tugevasti puuvilla või muud täitevahendit täis. Toppimiseks on hea kasutada ka sellekohast aknakitti, mis praod hästi täidab ja kevadel kergesti eemaldub. Seejuures tuleb tingimata hoolitseda selle eest, et igas ruumis üks aken jääks ka talvel avatavaks, nii et ikka oleks olemas ruumi õhutamisvõimalus. See on oluline puhta õhu saamiseks, ühtlasi aga ka soojuse paremaks ärakasutamiseks. Puhas värske õhk soojeneb palju kiiremini ja ühtlasemalt kui seisnud sumbunud õhk. Seepärast õhutab kokkuhoidlik perenaine alati enne kütmisele asumist toad korralikult.

Lahtikäivate akende tugevamini sulgemiseks on hea varustada need tihendusliistudega, millised on müügil metallist ja kummist valmistatult. Need kinnitatakse aknaraamide külge ja need katavad aknaprao täielikult, jättes siiski akna kergesti avatavaks.

Akende vahele on soovitav panna klaasiga väävelhapet, kui karta on akende „higistamist". Seda tuleks panna iga akna vahele ¼ klaasi. Vett enesese imedes täitub lahjenduv väävelhape tihti kevadeks klaasis juba ääreni.

Lõppeks tuleb ette panna sisemised puhtad aknad. Ka nende raamide vahe tuleb toppida ja täielikult kinnitatavad aknad kleepida kinni sellekohase valge aknakleepimise paberiga, et tõmbetuule tekkimist täiesti vältida.

Põllumajanduslikku nõuannet.

Ketikäärid laudas aitavad vältida õnnetusi.

Wäga tähtsaks abinõuks talumajapidamises on ketikäärid, kuid nende tähtsus ja wajalikkus on talupidajate poolt wähe tähelepanu leidnud. Tihti juhtub laudas-tallis, et mõni loom ennast nii kettidesse põimib, et teda ähwardab poomine. Sel juhul on kiire abi hädawajaline. Selleks on waja ketikääre, millega hõlpus on ketti katki lõigata.

Kettikääre ei tohi aga mitte toas hoida, waid neil peab olema laudas-tallis oma kindel koht, kust nad hädakorral on kergesti kättesaadawal. Käärid peawad rippuma wõimalikult keset lauta-talli ja nende koht peab olema silmatorkawaks tehtud, näiteks punaseks wärwitud nurga ∧ abil. See on ka selles mõttes hea, et ka kääride puudumisel neile määratud kohalt seda kohe märgatakse. Käärid peawad olema hästi õlitatud selleks, et nad oleksid alati töökorras.

Traadi õgvendamine.

Kord juba kasutatud peene traadi uuesti kasutuskõlbulikuks, siledaks tegemiseks on soowitaw teha lihtne traadiõiendamise laud. Wõetakse tükikene lauda 200×100×20 mm mõõtudes ja lüüakse sellesse korrapäraste wahedega, sikk-sakk joonele keskmise tugewusega ümmargused naelad.

Traadi õgwendamiseks põimitakse traat naelte wahelt läbi, kinnitatakse üks ots kas krunstangide wõi millegi wahel ja tõmmatakse siis selle lauaga piki traati edasi-tagasi.

Kasulikke teateid põllumehele

Laatu peetakse 1. novembril: Mäeõõmaja juures Harku wallas, Paldiskis, Petseris, Wesneri wallas, Mätja k., Pärsamaa wallas, Wiru-Jaagupi alewis 2 päewa, Waiwara wallas. 2. novembril: Paides Suure jõel Wändra wallas, Kodaweres Pala wallas, Orissaare alewis loomalaat. 3. novembril: Tapal.

Uudismaaharijatepäew korraldatakse Mustjala alewikus 30. oktoobril kell 2 p. l. Selgitawate ettekannetega esinewad konwendi esimees A. Kaar, konsulent S. Waigne j. t.

Jõgewal lõpetatakse wilja wastuwõtt Riigi Wiljasalwele 29. oktoobril.

Raadios kolmapäewal, 2. novembril kell 17.45 kõneleb E. Toomsalu „Loomade turustamise wäljawaated praegu" kell 18. Põllumajanduslikke teateid.

Reedel, 4. novembril kell 17.45 kantakse ette kuuldepilt maanoorte tööst „Enne koosolekut."

Kuressaares Tallinna tn. 27 ostetakse piiramatul arwul nisu, rukist ja otri a/s. Rotermanni tehastele.

Suuremal arwul söögikaalikaid, peetisid ja porgandeid ostab Braakli hõberebaste kaswandus Muratsi lähedas, wõi Kuressaares Koidula tänaw nr. 5.

Erastwere Perenaiseseltsis korraldab Erastwere Kerdohanil A. Werrewi ruumes 4.—9. novembrini s. a. külmtoitude walmistamise kursuse.

Antsla Piiritustehas ostab kartuleid, tasu eest à kr. 1.20 wakk wõi tärklise protsendi alusel à 13 snt. tärklise kg eest. Wastuwõtmine tehaste juures iga päew kella 11 peale.

RAADIONURK

Õppides saab meistriks. — Kuidas otsida ja parandada vigu raadio vastuvõtjas.

Otsida ja leida wähemate wastuwõtjate wigade põhjusi on sageli palju kergem kui see esimesel hetkel wõib paista. Ka nende parandamine on niiwõrd lihtne, et sellega saab hakkama iga raadioharrastaja. Muidugi peab selle juures olema natuke „raadiomeistri" oskusi, milliste omamine aga ei waja mingeid pikki õpinguid. Katsume alljärgnewas Teid selles natuke aidata.

Wastuwõtu segawad raginad

on tawalisemaks weaks, mille all kannatab üks ehk teine kord enamwähem iga raadiokuulaja. Atmosfäärilised ehk õhuelektrilised segamised on juba paratamatus ja nendest tingitud raginate wastu pole seni leiutatud ühtegi abinõu.

Omaette peatükk on ragisemised ja häired, mis tekitatud mitmesuguste elektriseadmete ja -masinate kui ka naabri wastuwõtja poolt mõnikord. Maal sarnaseid segamisi tuleb ette wõrdlemisi harwa. Kohtades aga, kus elekter olemas, on muidugi ka segamised wõimalikud. Raadiowastuwõtjad, mis ise teisi kuulajaid segawad (harilikult wile ja undamisega), olid weel mõni aeg tagasi üsna sagedased, nüüd sarnaseid aparaate enam müügile ei lasta ega üksi tööstus niisugust kaupa ka enam ei walmista. Kasutamisel wõib olla niisugustest aparaatidest weel ainult üksikuid ja esineda wõib see wiga peamiselt mõne iseehitatud aparaadi juures. Segada wõib lähedalasuwaid kuulajaid ka detektor, kui selle nõelaga parajasti kristalli pinnal tundelikumaid kohti otsida. — Pikale läheks igasuguste elektriseadmete poolt (uksekellad, dünamod, elektrimootorid jne.) tekitatud häirete põhjuste ja nende kõrwaldamise kirjeldamine. Olgu öeldud ainult, et nende poolt tekitatud häired põhjenewad harilikult seadme ehituslaadil wõi mõnel halwal, sädetandwal kontaktil, mis nagu wäike saatejaam elektrilaineid õhku kiirgab. Kui sarnane segaja kusagil awastatud, siis tuleb lihtsalt seaduslikul alusel paluda selle omanikku häiriw seade kõrwaldada wõi wastawate müügilolewate kaitsetega warustada.

Häired ja raginad, millest raadiokuulaja ise peaks üle saama, esinewad ta oma aparaadis. Et teha kindlaks, kus asub raginate tekitaja, tuleb kuulamise ajal eraldada wastuwõtja küljest antenn. Muidugi nõrgeneb sellega wastuwõtt ja ka raginad, kui need tulewad wäljastpoolt. Kestawad aga raginad edasi, wõiwad nad tingitud olla wastuwõtjast endast wõi maaühendusest. Eraldame nüüd aparaadi küljest ka maaühenduse. Kui nüüdki weel raginad on kuuldawad, peitub wiga wastuwõtjas. Kadusid raginad antenni wõi maa kõrwaldamisel, siis on ilmtingimata wiga neis kas puuduliku kontakti näol wõi on nad ühenduses wõi liigses läheduses mõne elektriseeritud esemega. Antenni kaudu muide satuwad ju aparaati ka igasugused wäljastpoolt tulewad segamised. Mida pikem on antenn, seda nõrgemaid segamisi ta ka kinni suudab püüda. Seepärast on segamisrohkemas kohas alati parem tarwitada lühemat antenni, mis nõrgendab küll helitugewust, kuid annab alati juure selektiiwsuses (üksikute jaamade teistest eraldamises). Antenni pikkusega (antenni küjimuse juure tuleme edaspidi pikemalt) tuleb olla siiski mõõdukas, kuna liiga lühikese wõi n. n. toaantenni puhul tuleb keerata aparaadile peale täiswõimsus, et küllaldast helitugewust saawutada, kusjuures aga aparaat ise lähedalasuwate segamiste wastu liialt tundelikuks muutub, helikwaliteet kannatab ja küttewoolu kulu suureneb.

Kui wastuwõtja ragiseb ilma antenni ja maata, tuleb wõtta ise kõik ühendused ettewaatlikult kontrollimisele. Juhul, kui patareiwastuwõtja kariseb ja suriseb, tuleb wiga otsida esimeses järjekorras wanast akust ja äratarwitatud anoodpatareist. Kui akul, mis on töötanud kauemat aega, miinusplaadid pole enam pärast laadimist helehallid, waid tumehallid, siis on see tundemärgiks, et aktiiwmass ei anna korralikku ühendust tinaraamistikuga. Sageli on ka anoodpatarei wiimase wõimaluseni ära tarwitatud, mis omakorda wõib olla raginate põhjustajaks.

Kui wastuwõtt katkeb ajutiselt ragina saatel, wõib olla kindel, et mõni juhe on murdunud wõi kontakt lahti põrunud. Sel puhul tuleb aga juhe ettewaatlikult raputades läbi proowida. Kui juhe isolatsiooni sees murdunud, wõib ta liigutamine murdunud otste kokku puutudes kutsuda esile kärinaid waljuhääldajas.

On juhtmed korras, aparaat ei tööta aga üldse wõi töötab korratult, wõib ka lambid läbi proowida õrnalt nende wastu koputades. Kui nüüd tuleb esile tugew krabin wõi annab waljuhääldaja kohati eeskawa edasi, siis on kindel, et lamp oma pesas logiseb. Sel juhul katkestatakse wool, tõmmatakse lamp ettewaatlikult pesast wälja ja painutatakse noaga lambi jalad ettewaatlikult laiemale. Kestab ragin aga pärast sarnast operatsiooni edasi, siis wõib olla lambi hõõgniit wigane ja lamp tuleks asendada uuega.

66-a. poeg löi 90-a. isa vigaseks.

Kaismaa wallas Pärnumaal, Nõmme külas Matsi talus tekkis tüli taluomaniku 90-aastase Mihkel Mathiesen'i ja tema poja 66-aastase Jaan Mathiesení wahel. Poeg haaras ägedusehoos puurwika ja löi isale mitu hoopi selga, tekitades wangkesele raskeid wigastusi. Politsei koostas juhtumi kohta protokolli.

Rahvas joob wähem.

Üldtarvitatava piirituse läbimüük läks tagasi, kuid tulud piirituse müügist kasvavad.

Riigi Piiritusemonopolil on walminud kokkuwõtted piirituse läbimüügist käesolewa eelarweaasta esimese poole kohta. Arwestatud tuhandetes liitrites ja sajaprotsendilise alkoholina, müüdi ajawahemikul 1. aprillist kuni 1. okt. 1938. a. üldtarwituseks piiritust 1318,3 tuh. ltr., kuna eelmise aasta samade kuude läbimüük oli 1470,9. Seega on joogiks tarwitatud piirituse läbimüük tänawu wähenenud 10,4 protsent.

Eriotstarbelise, tehnilisteks, terwishoidliseks jne. ülesanneteks müüdud piirituse läbimüük seewastu on tänawu suurenenud 7,8 protsent. Kuue kuu jooksul müüdi tänawu 319,6 tuh. ltr., kuna eelmise aasta kuue kuu läbimüük oli 296,4. Tõusnud on ka denaturaadi tarwitamine. Käesolewa eelarweaasta esimese poole jooksul on denaturaati müüdud 253,2 tuh. ltr. eelmise aasta sama aja 229,5 wastu, millega denaturaadi tarwitamine on suurenenud 10,3 protsent.

Wäljaweoks on piiritusemonopol piiritust müünud 31,9 tuh. ltr. Eelmise aasta kuue kuu jooksul müüdi wäljaweoks 15,9 tuh. ltr. Tõus tänawu seega 100,6 protsent. Siin pole arwestatud Soome, Skandinaawiasse ja Saksasse müüdud piiritust, waid wäiksemateks eksportideks ja laewade warustamiseks antud kwantumeid.

Kuigi üldtarwituseks müüdawa piirituse läbimüügid tänawu näitawad tagasiminekut, piiritusemonopoli üldtulud on tunduwalt suurenenud. 1. aprillist kuni 1. okt. 1938. a. laekus riigile piiritusemüügist 8980,8 tuh. kr. eelmise aasta kuue kuu 8374,4 tuh. kr. wastu. Protsentuaalselt on riigi rahalised tulud seega suurenenud 7,2 protsent.

Lähemal ajal riigi wiinatehas saab wälismaalt uusi masinaid wiinapudelite korkimiseks, täitmiseks ja etikettidega warustamiseks. Uued masinad aitawad tehase tööd senisest rohkem automatiseerida. Riigi piiritusemonopolis oli ka kaalumisel praeguste kolmweerandliitriliste wiina- ja piiritusepudelite asendamine pooleliitrilistega. Arwati, et wäiksemate pudelite tarwituselе wõtmisega wiina läbimüük wõiks tõusta. Ka pole tarwitajaskond kolmweerandliitriliste pudelitega täiel määral rahul, leides, et pudelid on liiga suured. Riigi piiritusemonopol on siiski uute pudelite tarwituselewõtmisest loobunud. Praeguste pudelite tagawarasse on mahutatud suur kapital ja uute pudelite walmistamine nõuaks piiritusemonopolilt uusi suuri kulutusi.

Nagu toodud arwudest nähtub, ei olnud asjatud lootused, mis pandi wiimati toimunud wiina hinna tõstmisele. Joomine rahwa seas on wähenenud, kuid selle all pole kannatanud riigi tulud.

Angerjapüük jõuab lõpule.

Tänawune angerjapüügi hooaeg hakkab jõudma lõpule. Saaremaa rannikult läks wiimane sumplaew elusangerjatega Saksasse teisipäewal, wõttes kaasa 16 tonni angerjaid. Pärnust läheb wiimane angerjalaew teele mõne päewa pärast. Sellega oleks lõpul tänawune elusangerjate wäljawedu, kuna wäiksemaid saadetisi läheks angerjaid weel jääpakendis Rootsi. Saaremaa rannikul on suurem osa kalureid angerjarüsad ja sügawweemõrrad merest wälja wõtnud. Rändangerja liiklemine on muutunud harwemaks ja püük ei ole enam tasuw. Peale gi on püünised tormide tõttu praegu alart häwimise ohus. Kalanduskoja korraldusel jätkab Saaremaal angerjapüüki üks kalurite grupp, et selgitada küsimust angerjate rändamise kestwuse kohta.

Torm peletas kilud.

Kilu on käesolewal nädalal Tallinna ümbruse randadest peagu täiesti kadunud. Ainult üksikud paadid toowad Tallinna sadamasse mõne kasti kilu päewas — kogukaalus paarsada kilo. Wähese saagi tõttu on kiluhind püsinud kalasadamas käesolewal nädalal 50—55 sendi ümber kilo. Ka räimi tuleb wähe.

Kala kadus Tallinna ümbruse randadest järsku peale wiimast tormi. Tõusnud on ainult turskaja. Turska tuuakse kalasadamasse keskmiselt 1000 kilo päewas, kilohind 8—10 senti.

„Valge hädaoht".

awaldas Gail Ingletonile mõju. Selles oli midagi wäga nooblit ja wäga üllast, kuigi Wellingtonid tegelikult polnud aristokraadid.

Et see kõik wõis olla ainult poos, seda tüdruk ei mõtelnud, küll aga Viktor Raiefield.

„Ma ei mõista, miks peaksin oma elu teie perekonna pärast kaalule panema," wastas Gail Ingleton. „Isegi sõbralt ei tohi nii palju nõuda."

Wabastades tüdruku käed, pani Paul Wellington paberid, mis tal ikka weel olid kaenlas, rahakappi tagasi. Kuid karbi kaartidega libistas ta taskusse.

„Teie waikimine on mulle kümme tuhat naela wäärt, preili Ingleton," ütles Paul Wellington. „Mitte, et mõtleksin teid rahaga mõjutada. Mul on selleks teist liiga hea arwamine. Mainisin seda summat waid selleks, et näidata, kuiwõrd hindan teie waikimist. Uskuge mind, preili Ingleton," jatkas ta surmtõsiselt, „see tähendab mulle wäga palju, wäga palju."

„Hea küll," lausus Gail pärast minutilist kõhklemist, „olen nõus."

„Ja teie ei ütle Raiefieldile midagi?"

Tüdruk raputas pead.

„See on ilus teist, preili Ingleton," ütles Paul Wellington siiralt. „Maailmas leidub kindlasti ainult üks miljonist inimesest, kes on walmis wõõrale perekonnale tooma nii suurt ohwrit."

Gail Ingleton kehitas õlgu.

„Meelitate mind asjata. Teen seda ainult sellepärast, et warsti on nagunii kõigel lõpp. Warem wõi hiljem satub inspektor Strong töe jälile."

„Kuid selleks ajaks olen loodetawasti juba Sylvia Hartbyga abielus," ütles Wellington. „Jah, kardan, et minu motiiwid teie waikimise palumiseks polnud just päris altruistlikud."

„Olete wäga otsekohene," wastas Gail Ingleton. „Aimasin, et teil on hirm kaotada preili Hartbyd. See on peamine põhjus, miks sunnite mind edasi kannatama. Wäga inimlik ja egoistlik põhjus, wõrreldes tolle kõrgelennulise jutuga perekonna heast nimest. Aga üksköik, pean oma sõna, sest saan aru teie tunnetest. Arwan, et olen ka ise armunud. Ja sellepärast olen nii sentimentaalne."

„Wastupidi," waidles Paul Wellington talle rahulikult wastu. „See oleneb teie nüüd süwenenud inimtundmisest. Sest arusaamise sügawus ei olene nii palju elukogemustest kui tunnete sügawusest, mida on äratanud need kogemused."

Sellist märkust poleks Viktor Raiefield Paul Wellingtonilt oodanud. Nähtawasti ei mõtelnud ta siiski ainult oma majanduslikule ja seltskondlikule seisukohale, waid ka tõsisemaile küsimusile. Ta on kummaline mees, mõtles Viktor, kajastades Gail Ingletoni mõtteid. Mitte nii piiratud ja rumalalt upsakas kui arwasin warem.

Viktor jälgis kannatamatult Paul Wellingtoni askeldusi. Karates tugitooli taha peitu, ta oli kangestunud üpris ebamugawasse asendisse ja nüüd walutasid kõik ta liikmed. Kuid ta ei julgenud end liigutada, kartes äratada toasolijate tähelepanu.

Wiimaks sulges Paul Wellington rahakapi ja mõlemad suundusid ukse poole. Walgust kustutades tähendas Wellington:

Koridori wiiw uks oli suletud, kuid lukustamata. Viktor awas selle ja kuulatas pinewalt. Majas walitses sügaw waikus.

Ta oli wahepeal kustutanud taskulambi, süütas selle nüüd aga uuesti. Wastas oli teine uks. Nagu ta plaanist mäletas, wiis see Wellingtoni kabineti kõrwal asuwasse ruumi.

Ta lähenes hääletult uksele, surus lingile: lukkus. Ja ta kartis, et ka teised uksed on kõik lukustatud.

Onneks oli aga kabineti uks lahti. Viktor walgustas ruumi enne, kui ta söandas sisse astuda. Kuid tuba oli tühi ja waikne nagu haud.

Isegi kui Raiefield poleks teadnud, et see on Paul Wellingtoni kabinett, ta oleks seda taibanud esimesest pilgust, hoolimata tolmukatetesse mähitud mööblist. Sest seinal ilutses Paul Wellingtoni maal, mis kujutas teda üpris suursuguses poosis ja selle all rippusid kaks wäiksemat Wellingtoni hertsogi pilti.

Raiefield tegi neid nähes grimassi. Garthi seletuse järele pidas Paul Wellingtoni hertsogit oma esiisaks, kuigi tal selleks puudus igasugune alus. Jah, Garthil oli õigus, kui ta iseloomustas oma wenda kui auahnet, kõrki ja piiratud mõistusega meest.

Sir Basil Beckfordi sõnade järele oli Bob Strong wiibinud kabinetis, kui Paul Wellington awas peidetud rahakapi. Selle tõttu teadis Viktor, et see asus kamina lähedal, eest lükatawa seinapaneeli taga. Ta libistas käe üle seina ja tundis warsti, et paneel andis järele. Hetke pärast walgustas ta oma taskulaternaga teraskapi ümarikku ust.

„X.Z.Y.A..." pomises Raiefield, ta huulte liikudes hääletult, kui ta hakkas keerama kombinatsiooni-lukku.

„X... Z... Y... —"

Ta keerutas numbrilauda wiimast korda, kui ta sõrmed äkki peatusid. Iga närw tema kehas tõmbus pingule. Tema kõrwu oli kostnud tasane ukse kriuksumine.

Kusagil oli awatud uks ja see uuesti suletud.

Ta kuulatas tähelepanelikult. Tõepoolest: wälisukse poolt lähenes sammude müdin. Ja hetke pärast kostis summutatud hääli. Kõnelejad olid mees ja naine.

Ja nad olid teel kabinetti.

Viktori pilk langes rahakapile. Arritusest wärisewi sõrmi pani ta numbrilaua uuesti ringlema, ajades segamini kombinatsiooni ja libistas siis paneeli endisele kohale tagasi.

Nüüd waatas ta otsiwalt ümber, et leida peidukohta, sest ukse kaudu põgeneda oli juba hilja. Koridoris oleks teda nähtud.

Taskulambi kuma langes kamina wastas seiswale sohwale. Kiire liigutusega oli Raiefield selle kõrwal, aga kui ta lükkas maani ulatuwa tolmuriide eest, siis osutus, et sohwaalune oli tema mahutamiseks liiga wäike.

Sammude müdin muutus üha waljemaks. Ning siis seisatasid tulijad ukse taga.

„Mul on wõti."

Paul Wellingtoni hääl. Loomulikult mõtles ta, et uks oli lukkus. Weel wiisteist sekundit, ja ta astub tuppa.

Raadio saatekava.

Laupäev, 29. okt.

Tallinn — Türi — Tartu.

7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudised. 7.30 hommikukontsert (helipl.). 8.15 hommikupalvus — piiskoplik vikaar assessor A. Soomre. 8.35 turuteated.

16.50 teated ja reklaam. 17.00 pärastlõunakontsert. RR orkester, juh. P. Nigula. 18.10 noortele. Lennuki ehitamine algab! Kapten V. Andresen õpetab mudellennuki ehitamist. 18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 kümme minutit saatekavast. 19.15 muusikaõhtu R. Tobiase 20. surmapäeva mälestuseks. (Piiskoplikust Toomkirikust). Kaastegevad: Piiskop dr. H. B. Rahamägi (kõne), S. Tobias (harf), J. Hiob (orel), „Cantate Domino" segakoor J. Hiobi juhatusel ja H. Peterson (orelisaade). 20.15 laureaadid esitlevad end. „Looduse" romaanivõistlusel auhinnatud romaanide autorid loevad katkendeid oma teostest. Vahepeal muusika heliplaatidelt. 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.15 politseikoori kontsert. („Estonia" kontsertsaalist.) Tallinna Politseiametnike Kogu meeskoor, juh. H. Roosma. 22.35—24.00 rõõmus nädalalõpp. K. Strobeli tantsuorkester „Gloriast" ja heliplaadid.

Pühapäev, 30. oktoober.

Tallinn — Türi — Tartu.

8.00 äratusmäng. Võimlemine. 8.20 prof. dr. K. Saral: Loomaarst ja tema ülesanded. 8.40 põllumajandusliikud teated. Ilmateade. 8.45 hommikukontsert (helipl.). 12.00 J. Sibeliuse helitööde kontsert (helipl.). 12.55 mõtiskluse-hetk. 13.05 Chopin: ballett „Haldjad" (helipl.). 13.35 „Maailm mälestusis". lehekülgi memuaaridest. 14.00—15.00 lõunamuusika (helipl.). 16.50 teated ja reklaam.

17.00 kella-5-tee muusika (helipl.). 17.20 „Don Pasquale", katkendeid G. Donizetti ooperist. 1. Eessõna — Eino Uuli. — 2. Norina ja Ernesto duett 3. vaatusest — Ida Loo ja M. Taras. Ernesto aaria 2. vaatusest — M. Taras. Norina aaria 1. vaatusest — I. Loo. Pasquale ja Malatesta duette 3. vaatusest — K. Viitol ja B. Hansen. Ernesto serenaad 3. vaatusest — M. Taras. Kvartett 2. vaatusest — I. Loo, M. Taras, K. Viitol ja B. Hansen. 18.00 E. Viskel: „Piibli jälil", 7. reisiveste sarjast „Äreval Pühal maal". 18.20 tants ja mäng. Vanu tantsuja pillilugusid (helipl.). 18.55 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 klaverisoolosid. Violetta Falk. 19.30 muusikalised kontrastid. Corso-trio. 20.20 „Kaks vana varest", A. Jakobsoni novell. Loeb H. Laur. 20.50 Eesti-Leedu muusikaõhtu. RR orkester, juh. prof. R. Kull, Kaunase rahvusooperi solist V. Grigaitiene (sopran). 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.05—23.00 tantsum. „Estonia" Valgest saalist — J. Pori orkester.

Esmaspäev, 31. oktoober.

Tallinn — Türi — Tartu.

8.00 Äratusmäng. Võimlemine. Ilmateade. 8.20 hommikukontsert (helipl.). Grieg. Hommikumeeleolu — sümfooniaorkester. 9.55 Tallinn ja Türi: Jumalateenistus Piiskoplikust Toomkirikust. Piiskop dr. H. B. Rahamägi. Tartu: Jumalateenistus Pauluse kirikust. Õp. A. Võõbus. 12.00 „Fausti needmine", H. Berliozi muusikaline draama 4 vaatuses (helipl.). 13.35 ajalooline lugemistund. 14.00—15.00 lõunamuusika (helipl.) 16.50 teated ja reklaam. 17.00 muusika videvikutunniks (helipl.). 18.00 H. Peets: Usupuhastusesündmused Tallinnas 1524. aastal. 18.20 kuulsaid baritone (helipl.). 18.55 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 harfisoolosid. Silvia Tobias. 19.30 „Juudit ja Holofernes", Z. Topeliuse lugu Kolmekümneaastase sõja päevilt kogust „Velskeri jutustused". Loeb R. Tarmo. 20.00 populaarseid muusikapalu (helipl.). 20.40 R. Toona: „Pärimused ja Eesti", 3. ja viimane loeng sarjast „Pärimused ja elu". 21.00 orkestrikontsert. RR orkester, juh. P. Nigula. 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.10—23.00 öömuusika (helipl.).

Teisipäev, 1. november.

Tallinn — Türi — Tartu.

7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudised. 7.30 hommikukontsert (helipl.)' 8.15 hommikupalvus — õp. H. J. Karm. 8.35 perenaistele. Turuteated. 10.00—10.40 kooliraadio. „Püha Maa tänapäeval", E. Jalaka reisiveste Palestiinast. 16.50 teated ja reklaam. 17.00 pool tundi jazzirütmis (helipl.). 17.20 dr. E. Saarse: Külmetuse mõju kopsutuberkuloosi tekkimisele. 17.50 E. Meyer-Helmundi laulukesi. M. Veisenberg (sopran). 18.10 lastele. „Reks ja Miitsi", J. Kontsa kuuldemäng. 18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 orkestrikontsert. RR orkester, juh. P. Nigula ja R. Tauber, tenor (helipl.). 20.30 ülevaade Soome oludest aasta kolmandal veerandil. 20.50 õhtumuusika. Corso-trio. 22.10 Soome muusika (helipl.). 22.40 Reportaazh Eesti-Soome poksi-maavõistluselt Helsingis. (Helsingist). 23.00—23.10 esperantokeelne nädalakroonika.

Kesknädal, 2. november.

Tallinn — Türi — Tartu.

7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudised. 7.30 hommikukontsert (helipl.). 8.15 hommikupalvus — õp. mag. K. Tiit. 8.35 Tallinn ja Türi: Turuteated. 16.50 teated ja reklaam. 17.00 Türi: prantsuse keel — mag. K. Kann. Tallinn ja Tartu: Avamänge (helipl.). 17.30 lugusid lõõtspillil (helipl.). 17.45 Türi: E. Toomsalu: Loomade turustamise väljavaated praegu. 18.00 Türi: põllumajanduslikud teated. 17.45 Tallinn ja Tartu: New Mayfair-orkester mängib (helipl.) 18.10 kohvikumuusika „Kultasest". 18.40 päevauudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 soovikontsert (helipl.). 19.50 välispoliitiline vestlus — H. Rahamägi. 20.10 „Aastaajad", (helipl.). 20.45 Hingedepäev. Sõnalis-muusikaline hingedepäeva-saade. Kaastegevad: Ed. Türk (deklamatsioon) ja E. Rennit (vestlus). 21.45 lastevanematele. Leonida Rooberg: Kodu ja kooli erinevatest nõuetest. 22.00 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 22.10—23.00 muusika hilisõhtuks. Corso-trio.

Wastus lugejale 23.251. Suitsetatud kiludel lõigatakse pead ja sabad ära, laotakse plekktoosi või -karpi, kõhud ülespidi, wahele lisatakse pähkliõli ja kui soowitakse, siis ka tomati-putru. Nii pannakse nõu täis ja walatakse pähkliõli nii palju, et kõik suitsukilud olekšid õlis. Nüüd pannakse kaas kõwasti peale ja seotakse nööriga tugewasti kinni, et ta keetes lahti ei tuleks. Siis asetatakse nõu patta, kus wesi ¾ nõu kõrguseni ulatub ja keedetakse 1—1½ tundi. Siis jahutatakse külmas wees. Sprotid on walmis, kui neil selgroog on pehme. 250 suitsukilule kulub umbes 400 grammi pähkliõli. Seda saab osta rohukaupluštest ja apteekidest, maksab umbes 1 kroon kilo.

Wastuseks lugejale 14.676. Igasuguseid kaitseliidu tarbeid, nagu relwi, laskemoona, wormiriietust, määrustikke jne. saate osta „Kaitseliitlaste tarwete laost" Tallinnas, Kaarli tän. nr. 8. Hindade jne. järelepärimiseks pöörake otsekohe sinnapoole.

Wastuseks lugejale 13.591. Kutsewalitsuse nõuande büroo asub Tartus, Kompassi tän. nr. 3. Tawalised nõuanded on tasuta ning neid antakse kõigile. Kuna asute maal, siis pöörake kirjalikult büroo poole, lisades wastuseks juure postmark, et saaksite teada, millal on wõimalik teid wastu wõtta, kuna nõukõsijaid on pikk järjekord.

Vastuseks lugejale nr. 5258. Sauna võib ehitada vooderdatud sõrestikseintega ja saepuru vahetäitega, kasutades seestpoolt krohvimiseks betooni ja lubja segu. Saepurusse, mida vahetäiteks kasutate, tuleb segada ka poolkustunud lupja vahekorras 1:20-le. Lubja segamisel peab aga vaatama, et sinna ei satuks suuremaid lubja, tükke — igal juhul mitte suuremaid väikkesest pähklist. Ka seest tuleb hoonet hästi krohvida.

Vastus lugejale nr. 6915. Soovite osta maatükki talumehelt ja tahate sellele luua maatöölise koha. Pöörake koha asutamiseks toetuse saamiseks Põllutööministeeriumi asunduskomisjoni poole. Asunduskomisjon on toetanud ka eraasundamist maaostu ja ehitustoetuse näol. Märkige avaldades ära ka, kui palju teie ostetavast maa hinnast tasute ise. Pikalaenu pank selleks otstarbeks laenu ei anna.

Usupuhastuse püha puhul meie lehe järgmine number ilmub kesknädalal, 2. novembril.

Vastus lugejale Järva-Madises. Talu ostuks Pikalaenu pank laenu ei anna, kuna selle panga ülesanded laenude andmiseks on teised. Talu ostuks pikaajalist laenu annavad Eesti Maakrediitselts Tallinnas ja ka Maapank. Mõlemad asutused nõuavad laenu kindlustuseks talu esimest obligatsiooni. Kui teil talu ei ole, saate laenu vaid siis, kui mõni käemehena annab oma talu obligatsiooni teie laenu kindlustuseks. Hiljem, talu ostnud, hangite laenu juba oma talu obligatsioni vastu ja vabastate varem antud obligatsiooni laenu kindlustusest. Samuti saate laenu hankida kindlate käemeeste vastutusel erapankadest ja võite selle hiljem tasuda, hankides jälle ostetud talu obligatsiooni kindlustusel pikaajalist laenu Eesti Maakrediitseltsist. See tee on muidugi kulunõudev, kuid teisiti siin talitada, kui teil raha talu ostuks ei ole, pole võimalik.

Wastus lug. 120. Teie rusutud meeleolu, halwa eelaimdused, peawalud, kõhukinnisus j. m. on närwilisuse awaldused. Närwilisus ei ole aga haigus, selle sõna tawalises mõtes, kuna närwilisuse juures inimene oma kehalt ja närwidelt on terwe. Wigastid närwikawas leidub ainult närwihaiguse ja waimuhaiguse juures, mitte aga närwilisuse juures. Närwilised nähted on sõltuwad inimese iseloomust ja on ainult tema hingelise seisundi kehalised awaldused.

Nimetatud nähetest wabanemiseks peaksite siiralt arendama enese rohkem elujulgust, ja kohusetundlikkust, isamaa- ja inimarmastust; salliwust ning sõbralikkust kaasinimeste wastu. Wõtke osa innuga koolitööst ja tööst noorte organisatsioonides.

Viktori pilk libises üle kirjutuslaua. Kui ta roniks selle alla? Aga ei, waheset hakkab Wellington lauakappidest midagi otsima ja siis...

Kabinetis oli weel kaks suurt tugitooli, kuid mõlemad seisid seinast tükk maad eemal. Kui ta ühe neist lükkaks nurka... Kõhklemata asus ta oma kawatsust teostama, sõsistades palwet, kui tool kergelt ja hääletult libises üle waiba.

Wõtme keeramisele järgnes küsimus.

„Mis?" hüüdis Gail Ingleton. „Kas midagi on korrast ära?"

„Uks on lahti. Kardan, et oleme jäänud hiljaks."

Siis astusid nad ruumi. Parajasti samal sekundil laskus Raiefield tooli ja seina wahele kükakile.

Wellington süütas laelambid ja lähenes otsustawalt rahakapile. Awanud ukse, ta waatas sisse.

„Teil oli õigus," kähistas ta erutatult, „ta on käinud siin. Paberid on kadunud."

„Kas te ei eksi?" Tüdruku hääl oli lõikawalt karm. „Teie ei jõudnud korralikult kõike weel näha. Las' ma waatan ise."

Ja enne kui Wellington suutis teda takistada, waatas tüdruk rahakapi sisemusesse.

„Unustate end, preili Ingleton," lausus Paul Wellington rangelt. „Ütlen teile, et paberid on läinud. Kaust, milles neid hoidsin, seisis nende dokumentide peal."

„Aga wõib-olla panite selle hajameelsusest ise teise kohta?"

„Ütlen teile ometi — — —" ta ei lõpetanud lauset, haarates riiulilt dokumentide mapi. Kuid koos paberitega tõmbas ta wälja ka wäikese pappkarbi, mis awanedes kukkus põrandale, sisu lennates waibale laiali.

Need olid wisiitkaardi suurused papitükid ja igaühele neist oli punase tindiga joonistatud surnupealuu ja selle alla kaks ristlewat propellerit!

Mõne sekundi walitses toas surmawaikus. Viktor nägi Gaili pilutawat silmi ja siis Paul Wellingtonile süüdistawalt otsa waatawat. Kuid wiimase nägu oli otsustawalt karm.

„Miks wahite mind nõnda?" kähistas ta.

Tüdruk ei wastanud, raputades pead, nagu püüdes hajutada tahtmatult tekkiwaid mõtteid.

„Issand!" hüüdis ta äkki üllatunult, „ega te — ega te ometi ei mõtle, et need kaardid kuuluwad mulle?"

„Need olid teie rahakapis," wastas tüdruk kõlatult. „Ja teie keelasite mind ennist sinna sisse waatamast."

„Sest seal seisawad dokumendid, mis puutuwad ainult isiklikult minusse," lausus Paul Wellington külmalt. „Neid kaarte aga näen esmakordselt. Peaksite ise taipama, kuidas nad sattusid mu rahakappi. Olen teis pettunud, preili Ingleton, arwasin, et tunnete mind paremini."

„Mõtlete — et kaardid — pandi sinna...?"

„Loomulikult. Mees, kes warastas paberid, jättis kaardid mälestuseks."

„Aga milleks?" küsis Gail abitult. „Ma ei mõista."

Ka Wellingtonile näis asi segasena.

„Wõib-olla hoiatuseks," pomises ta.

„Siis oleks jatkunud ühest."

Waikides kummardus Paul Wellington, korjas kaardid üles ja peitis nad uuesti karpi.

„Hakkan pikkamisi taipama," ütles ta siis, waadates tüdrukule otsa. „See mees — too Gruvel tahab heita minule kahtlust. Teen juba pikemat aega, et politsei tunneb minu wastu huwi. Minu kiindumine preili Hartbysse on pannud mind wäga täbarasse seisukorda. Ma ei karda, et politsei toimetaks siin läbiotsimise, kuid Raiefield töötab nendega käsikäes ja tema wõib siia kergesti sattuda. Ja kui juba teie mind kahtlustate," lisas ta etteheitwalt, „siis wõite juba kujutella, mida oleks mõtelnud tema, kui ta leidnuks need kaardid minu kapist?"

Seletus oli kaunis tõepärane ja Gail Ingleton näis sellega rahuldu-wat. Viktor ei teadnud aga weel, kas uskuda wõi mitte. Awatud aken reetis, et keegi oli enne teda tunginud majja, aga kas too tundmatu oli awanud ka rahakapi? Wõimalik, et sissemurdja oli lihtne waras, kes ettewaatusest oli hankinud endale aknaluku patentwõtme.

Kuid Raiefield rõõmustas siiski, et ta oli kuulnud Paul Wellingtoni seletust. Kui teda poleks katkestatud, ta oleks leidnud need kaardid ja siis oleks Paul Wellingtonil juba raske olnud endalt weeretada kahtlust. Sir Basili oletus, et Wellingtoni rahakapp wõis sisaldada mõndagi huwitawat, oli osutunud õigeks. Sir Basil aimas üldse wäga palju ja alati õieti. Oli lust jääraste mehe juhatusel töötada.

See kõik sähwatas Raiefieldil mõne sekundi wältel läbi aju. Ta kuulas jälle pinewalt, kui tüdruk wastas.

„Onneks hilines Raiefield," ütles Gail. Ta toetas pihupesadega kirjutuslaua plaadile. „Mõtle, ta awaldas mulle täna hommikul armastust."

Wellington kergitas kulme.

„Seda ma mõtlesin. Nägin eile õhtul pilke, mida ta saatis teile „Langenud Inglis". Nüüd on teil kerge temaga toime tulla."

„Kui mõtlete toimetulemise all seda, et hakkan teda petma, siis eksite." Ta kergitas jonnakalt lõuga. „Ta meeldib mulle. Miks peaksin talle siis sisendama arwamist, et mul on midagi häbistawat warjata?"

„Sõlmisite minuga leppe — — —" algas Wellington.

Aga Gail Ingleton katkestas teda ägedalt.

„Ma tean. Aga kuna nüüd tõde on ilmne, siis pean wõtma tarwitusele wahendeid enda kaitsmiseks. Reeves tapeti. Nüüd on järjekord teie wõi minu käes. Asjast peab teatama politseile, sest milleks peaksin end hädaohtu saatma?"

„Minu perekonna pärast," ütles Paul Wellington. Haarates tüdrukul kätest kinni, jatkas ta ägedalt: „Peate edasi töötama, nii minu isa kui ka minu pärast. Kui skandaal summutatakse..."

„Seda on wõimatu summutada..."

„Siiski, ajutiselt wähemalt. Kui aitate meid weel, siis õnnestub isal teostada oma eluaeaset unistust. Ta nimi ilmub juba järgmises aadliseisusesse ülendatud kodanike registris." Ta ajas ubkelt wea püsti. „Perekond, kes wäärib tunnustust, saawutab selle wiimaks. Ma tean, et nõuan teilt palju, preili Ingleton, kuid see on kõik ainult Wellingtonide pärast."

Ta silmad wälkusid fanaatiliselt, kuid ta hääl oli paluw.

Mehe walmisolek ohwerdada perekonna au pärast kas wõi oma elu,

Rakkesse kodutööstuskool?

Tulevase kodutööstuskooli eelkäijas praegu juba 54 õpilast.

Rakke wallawolikogu wiimasel koosolekul Rakke alg-täienduskooli juhataja ettepanekul wallawolikogu otsustas palwega pöörata Haridusministeeriumi poole, et Rakke täienduskool eraldataks algkoolist ja muudetaks alates 1. nowembrist kodutööstuskooliks kodukäsitöö haruga. Ettepanekut põhjendatakse sellega, et senini töötaw täienduskool ei anna lõpetajaile mingisuguseid õigusi edasiastumiseks kõrgematesse kutsekoolidesse. Ka loodetakse kodutööstuskooli töötamahakkamisega kaswawat õpilaste arwu seniselt 54 weelgi suuremaks.

Samal koosolekul otsustati pöörata Teedeministeeriumi poole, et juhul, kui Kapu postiagentuur walla likwideerimise tõttu suletakse, lubatakse awada postiagentuur Liigwalla asundusse. Teedeministeeriumile esitati weel soowiawaldusi kõnepunktide awamiseks Ao, Piibe ja Edro postitaludesse, ning era kirjakastide ülespanemiseks Koluwere, Suure-Rakke ja Lammasküla küladesse.

Wastu wõeti weel lisaeelarwe nr. 3 tulude-kulude osa suurenemisega tasakaalus 665 kroonil.

Postiasutuste uusi asukohti.

Järvamaa vallad avaldasid oma seisukohti selles küsimuses.

Kuna osa waldade likwideerimise tõttu Järwamaal wallamajades asuwad postiagentuurid ja telefoni keskjaamad tulewad oma asukohtade pärast ümberpaigutusele, siis postitalitus pööras maawalitsuse kaudu likwideeritawate wallaomawalitsuste poole, et need awaldaksid soowe, kuhu oleks sobiw üle wiia eeltähendatud postiasutusi.

Alljärgnewalt awaldame waldade seisukohti postiasutuste ümberpaigutamiseks. Alliku wallamajas asetsewal postiagentuuril leitakse sobiwamateks ruumideks Alliku piimaühingu ruumid. Samuti kohaliku pimaühingu ruume peab sobiwaks keskjaamale ja postiagentuurile Anna wallawalitsus. Kuna Kuksema praeguses wallamajas asub Walasti algkool, siis wallawalitsus leiab, et walla likwideerimise tõttu oleks postiagentuuril parimaks kohaks edasi töötada praegustes ruumides. Mäo wallamajas asetsew postiagentuur tuleks aga ülewiimisele Mäo-Mäekülas asuwasse piimaühingu ruumi, milline koht on teede sõlmpunktiks ja Mäo rahwale kõigiti kättesaadaw.

Wõhmuta postiagentuuri tulewaseks paremaks asukohaks peetakse J.-Jaani tarwitajateühingu Wõhmuta abikauplust. Nõmküla wallamajas asuwale postiagentuurile soowitab wallawalitsus uueks kohaks Ambla piimaühingu Koigi koorejaama. Kapu postiagentuur tuleks aga Rakke wallawalitsuse soowi kohaselt üle wiia praeguse Liigwalla as. kõnepunkti.

Kuhu aga postiasutuste asukohad lõplikult määratakse, on muidugi selgumata, kuid loodetawasti postiasutus arwesiab praeguste wallawalitsuste ettepanekuid.

Eiwere „Metsakodu" awatakse.

Pühapäeval ja esmaspäeval kogunevad metsamehed üle riigi Järvamaale.

Eeloleval pühapäeval ja esmaspäeval, 30. ja 31. oktoobril peetakse Eiveres 18. üleriigiline Eesti metsateenijate kongress. Seekordne metsateenijate kongress, milline peetakse metsateenijate Ühingu puhkekodus „Metsakodu" ruumes, tõotab seni peetuist kujuneda osavõturohkemaks ja elavamaks, milleks omakorda põhjusi annab ka asjaolu, et kongressi avapäeval toimub ühtlasi „Metsakodu" avamine ja õnnistamine. Õnnistamistalitusel ütleb avasõna E. M. Ü. abiesimees J. Pipar ja vaimuliku talituse peab Järva praost G. Pärli.

Kuna peale kongressile tulevate saadikute Eiveresse oodatakse veel metsateenijate ekskursioone, siis esialgsete andmete järele võib metsamehi pühapäeval koos olla üle paarisaja.

Metsateenijate kongressi kavas on peale tegevuse- ja rahalistearuannete veel mitmesuguseid küsimusi metsateenijate majanduslikelt, teenistuslikelt ja organisatsioonilisilt aladelt.

Muide avamisele ja õnnistamisele tulev „Metsakodu" algas oma tegevust juba 1935. aastal ning siin on tänini ruumi leidnud 7 metsateenijat, kes kas vanaduse või terviserikete tõttu ei suutnud enam oma teenistuskohuseid täita ja on pidanud pensionile minema.

„Metsakodu" majapidamine tugineb puht põllumajanduslikule alusele. Seal on kasutada 75 ha maad ja põllumajanduse arendamiseks vajalik elus ja eluta inventar. Ettetulevad tööd tehakse palgaliste tööjõududega, sest pensionärid ei ole kohustatud töid tegema. Vajalised summad „Metsakodu" korrashoiuks saadakse oma majapidamisest ja toetuste näol metsateenijate ühingult.

„Metsakodu" on täitnud temale asetatud lootused ja jõudumööda püüdnud edasi sammuda põhimõttel: metsateenijate vanaduspäevad olgu vähemalt siiatulnuile mõnusad.

Eeltoodu tõttu kujunevadki eelolevad päevad metsateenijatele ja „Metsakodule" suurteks pidupäevadeks.

Skautluse arenemisest Tapal.

20-liikmelisest rühmast 120-liikmeline malev.

Üleriigilise skautjuhtide aastakoosoleku puhul Tapal pole wast ülearune heita pilku Tapa skautmalewa arengule, seda enam, et Tapa skaute on peetud wäärikaiks aastakoosoleku korraldajaiks.

Käesolewa aasta kewadel möödus kuus aastat esimese skautrühma asutamisest Tapale, millega loodi alus praegu teotsewale sajakahekümneliikmelisele noorte malewale.

Esimesi jälgi skautlusest wõime küll Tapal leida juba 1923. a. asutatud rühma näol, milline aga likwideerus lühikese tegutsemise järele energiliste juhtide puudusel. Tänaseni püsinud skautmalewa alguseks loetakse 7. apr. 1932. a., mil spordiselts „Werda Stelo" juure kutsuti ellu 20-liikmeline skautrühm, kuuluwusega Rakwere skautmalewasse. Asja algatajaiks olid tookord endised Narwa ja Jõhwi skaudid A. Kunst (†), E. Kübar ja J. Palundi. Wisa ja edasipüüdliku teotsemisega suudeti aegamööda wõia seltskonna poolehoid, poiste read täienesid järjekindlalt, nii et tegewuse hõlbustamiseks oldi sunnitud senisest rühmast moodustama aastase teotsemise järele kaherühmaline rühmitus „Walgejõe suguharu" nime all, mis jätkas tegewust weelgi intensiiwsemalt. 1934. a. jüripäewal anti suguharule kingitusena üle Tapa samariitlaste walmistatud nägus lipp. 1935. a. asutati suguharu juurde tolleaegse linnapea T. Rähn'i, skaudiwanemate ja agaramate seltskonnategelaste A. Jakone ja E. Tomingas'e algatusel Tapa skaudisõprade selts, kus liikmete arw ulatub praegu 80-le. Sama aasta 1. juuliks registreeriti „Walgejõe suguharu" peastaabis juba iseseiswaks malewaks keskusega Tapa linnas. Malewa wanemaks sai tulihingeline noortesõber A. Jakone, kes aga hiljem kahjuks oli sunnitud loobuma malewa wanema raskeist kohustusist terwislikel põhjusil. Praegu on malewa wanemaks linnawanem J. Maidre.

Malewa tegewuse koordineeriwa keskuse moodustab malewa staap, praeguses koosseisus: malewa juht n-skm. leitn. O. Teinola, abijuht esk. W. Ollep, sekretär esk. K. Taada, laekur n-skm. J. Palundi. Tegewusjuhtidena teotsewad 1. rühmas 2. j. sk. U. Kruusberg, 2. rühmas 2. rühmas 2. j. sk. J. Sõnno, 3. rühmas sk. B. Palundi ja hundipoegade karjas. 2. j. sk. A. Kukerpall. Rühmawanemaina on poistele sõbralikeks nõuandjaiks gümn. õpetaja mag. A. Berg, algk. õp. A. Paluwee (koorijuht), panga asjaajaja E. Jürgenson, sportlane ja ärimees J. Erna ja põllumees ref.-ltn. A. Jairus.

Tapa skaudisõprade seltsi juhatusse kuuluwad w. adw. H. Kaber — esinaine, Joh. Talwe — abi, n-sk. ltn. E. Raia — sekretär, W. Ollep — laekur ja J. Erna; remisi komisjoni A. Jakone, J. Palundi ja E. Tiits.

Oma auwanemaiks wõib Tapa skautmalewa nimetada wanemaid tuntud teaelasi — Tartu Ülikooli sõjal. kasw. instituudi juhataja kol. A. Traksmaad. Kõrgema sõjakooli ülemat kol. Laurits'at, soomusr. rüg. ülemat W. Koch'i ja end. malewa wanemat A. Jakone't.

Malewas töötab alaliselt rahwatantsutrupp ja segakoor A. Paluwee juhatusel.

Tapa sõnumeid.

Linna algkool suleti difteriidi tõttu nädalaks. Kuna wiimastel päewadel algkoolis hakkasid tihenema difteriidi haigestumise juhtumid, suleti terwe kool kooliarsti korraldusel alates tänasest päewast üheks nädalaks. Selle aja kestel wõetakse kooli ruumides etet põhjalik desinfektsioon. Kuigi difteriit on tänawu eriti krgesti nakkaw, pole haigus wäga kurjaiseloomuline ning surmajuhtumeid pole seni esinenud ühtegi. Kõik haigestunud õpilased on saadetud Tallinna haiglasse.

Ü. L.-Ü. laskewõistluste tagajärgi. Sõjawäe ja piiriwalwe üleajateenijate laskespordi keskühingute wahelistel korrespondents-laskewõistlustel saawutas soomusr. rüg. Ü. L. Ü. meeskond oma lasketiirul järgmisi tagajärgi: wäikekal. püssist: 1) w.a.o. K. Karu — 283 s., 2) w. a. o. R. Halling — 281 s., 3) w. a. o. W. Lepp — 277 s., 4) w.a.o. E. Jürnas — 274 s., w.a.o. A. Reesalu — 270 s.; muutmata sõjapüssist punkti-, kiir- ja näpslaskmises: 1) w.a.o. J. Wanari — 428 s., 2) w.a.o. K. Karu — 426 s., 3) weltw. J. Loopalu — 414 s., 4) w.a.o. A. Tera — 413 s., 5) n.a.o. A. Reesalu — 379 s.

Nisu toodi müügile kaks korda enam kui rukkeid. Möödunud nädalal osteti Tapal Riigi Wiljasalwele rukkeid ja nisu. Rukki kokkutoomine osutus õige loiuks, nii et raudtee kaubahoowis polnud elawamat liikumist märgatagi. Kahe päewa jooksul osteti waid 4,5 wagunit. Seda enam aga toodi müügile nisu. Kuna nisu wastuwõtmiseks oli määratud ainult üks päew, siis walitses wagunite juures hommikust poole ööni otse riidlemiseks kippuw tung ning politseil tuli korda pidada hiigelpikas hobuste ja auto koormate rägastikus. Nisu osteti kokku 10 wagunit.

Laupäewal Jakobi kog. perekonnaõhtu. Laup., 29. skp. õhtul kell 20 korraldab Tapa Jakobi kogudus N. K. S. saalis perekonnaõhtu, mille kawas on muusikalisi ettekandeid, deklamatsioone ja õp. J. Gnadenteichi kõne: „Üks pühapäew Norra ew. lut. usu kirikus". Kõnet selgitawad walguspildid.

Narwa teater wõitis tapalaste tunnustuse. Nädala algul wiibis esmakordselt Tapal Narwa teater, kandes siin külaskäiguetendusena ette Hella Wuolijoe 3-waatuselise komöödia „Juuraku Hulda". Tapa publik osutas narwalastele kõhklematut usaldust, täites saali wiimase kohani, kuigi külaliste mängutaseme suhtes polnud wist kellelgi pretensioone. Enam wahest tõmbas Wuolijoe näidendi populaarsus.

Ent peab heameelega nentima, et Narwa teater wõitis oma debüüdiga tapalaste üksmeelse rahulolu. Näitejuht Ants Piller oli komöödia lawastanud täielise mõistetawusega ja stiilikindlalt, ning kuigi üksikute tegelaste juures esines mõningaid komistusi, oli ansambli mäng üldiselt hea ja filmapaistwamad tüübid usutawalt karakteriseeritud. Lawapildid W. Peil'ilt olid õnnestunud täiel määral. Publik kwiteeris oma rahulolu rohkete kiituawaldustega waatuste wahel ja keskelgi.

Maanoore meelespea

Ringides, kus pidamata weel sügisene üldkoosolek, peaks see toimuma warsti. Päewakorda tuleks kindlasti wõtta uuele põhikirjale üleminek, uute liikmete wastuwõtmine ja talwine töökawa.

Üldkoosoleku kutsub teatawasti kokku ringi juhatus. Enne üldkoosoleku kokkukutsumist ringi juhatus oma koosolekul määrab kindlaks üldkoosoleku päewakorra -aja ja koha, mis tuleb ka aegsasti ringi liikmeile teada anda.

Koosoleku päewakord tuleb põhjalikult punkt-punktilt läbi kaaluda. Kaalumata ettepanekutega üldkoosoleku ette ei tohi juhatus kunagi minna. Üldkoosolekule esitatagu otsustamiseks küpsed ettepanekud.

Eriti läbimõeldud olgu töökawa. Tawalisel esinewast nähtest aga, kus ringi juhatus palub koosolijaid esitada üksikuid tegewuskawa punkte, põhjendades seda wastutulekuga liikmete soowidele, ei wõi juttugi olla. Tegewuskawa pole mitte momentaalse mõtlemise töö. Liikmed ainult ütlewad üksikute punktide kohta jah wõi ei ning tarbekorral täiendawad.

Kuna maanoorte hoogtöödeks eelolewal talwel ja kewadel on kana- ja heinaseemnekaswatus, siis tuleb neile aladele töökawade koostamisel ka erilist tähelepanu pöörata.

Kuni jõuluni wõiks olla tegewuskawwa wõetud: kanakaswatuse kursus; uute noorliikmete wastuwõtmise õhtu; paar referaatõhtut; ringi jõulupuu. Wastawalt oludele koostatakse ka tegewuskawa — suurema wõi wähema ulatusega.

Kiriklikke teateid.

Tapa-Jakobi kirik. Laup., 29. okt. kell 8 õht. koguduse perekonnaõhtu haridusseltsi saalis. Pühap., 30. skp. kell 11 homm. jumalateenistus armulauaga. Lauluraamatud. Lastejumalateenistus jääb disteeria lewimise tõttu ära. Usupuh. pühal, 31. skp. kell 11 homm. jumalateenistus. Laululehed. Sam. päewal kell 11 p. l. Kuusalu wennaste koguduse korraldusel palwelas laulujumalateenistus laululehtedega. Aratusnädal algab 8. nowembril. Õp. J. Gnadenteich.

Paide kirik. Pühapäewal, 30. skp. kell 11 hommikul köstri-jumalateenistus.

Anna kirik. Pühapäewal, 30. skp. kell 11 hommikul köstri-jumalateenistus.

J.-Jaani kirik. Pühapäewal, 30. skp. jumalateenistus harilikul ajal.

J.-Madise kirik. Pühapäewal, 30. skp. jumalateenistus harilikul ajal. Lauluraamat. Peale jumalateenistust lastetund.

Usupuhastuspühal, 31. okt. jumalateenistus. Laululehed. Õp. A. Wieckmann. Korjandus kirikukassa heaks.

Paide ap.-õigeusu kirik. Pühapäewal, 30. okt. kell 10 hommikul liturgia. Preester A. Poys.

Türi konventi veel 200 kotti fosforiiti.

Türi konwendi biirkonna uudismaaharijatele saadeti 800 kotti odawat fosforiiti uudismaa wäetamiseks. Kuna aga nõudmisi oli 1000 koti peale, siis ei suudetud kõikide nõudmisi rahuldada. Ülmajääjatele tahetakse weel tellida 200 kotti.

Põllumees räägib...

Ei tarwitse olla eriteadlane, et näha, kui palju meil õieti on maad, millne on kas täiesti kasutamata wõi on osaliselt kasutatud. Kilomeetrite kaupa wõime näha sääraseid maatükke. Aga et neid maid muuta wiljakandwaiks, et kasutada ka nende maade sigiwat pinda — sellele kaua ei mõelduud.

Nüüd on aga, tänu meie põllumajanduse juhtide energilisele algatusele, alustatud laialdast aktsiooni ja Põllutöökoja esimehe hr. A. Jürima poolt on püstitatud loosung — kõik maa tuleb üles harida!

Järwamaal ja kogu Eestis filmapaistwamaks konwendiks uudismaaharimise alal on kahtlemata Türi põllumeeste konwent. Pöördusime Taitse k. Jüri talu peremehe Juhan Kotsari poole, kes on hoolsamaid uudismaaharijaid Türi konwendis.

„Kuidas uudismaaharimine ka läheb?"

„Ei ole wiga. Eile lõpetasime just tänawuse uudismaaharimise töö."

„Noh, palju seda uudismaad siis tuli?"

„Tänawu tegime weidi üle 2 ha. Kokku on aga nüüd üles haritud juba 15 ha."

„Üsna palju. Kas alustasite uudismaaharimist juba ammu?"

„Nelja aasta eest. Pole ju tööjõude. Näe, meestele maksetakse 30—40 senti juba töötunditest ehituste juures. Ega siin wõi aga üle 30 sendi tunnis kuidagi maksta, ei tasu ära. Oleme siin ikka oma tööjõuga katsunud läbi ajada ja tarwitanud ka wälistööjõudu. Kündnud oleme traktoriga."

„Kuidas üldse tasub end uudismaaharimine?"

„Kui õieti teha, siis tasub end uudismaa alati, ja juba paari aastaga."

„Mind huwitab, mis põhjusel õieti alustasite uudismaaharimist. Kas selleks andis tõukejõudu ka preemia, mida maksab Põllutöökoda?"

„Eks preemiagi aita kaasa. Aga uudismaad oli ka hädasti tarwis. Heinamaad oli ju talul ainult 15 ha ja sealt saime kõigest 20 koormat heinu. See ei tasu ju seda heinatöö higigi. Ja hein ise kaswas kaks ja pool tolli pikk. Ka karjamaa polnud enam nõuetekohane ja oli kaugel."

„Kas tarwitate ka põllumajandusliku nõuande kaasabi?"

„Kindlasti. Uudismaaharimist teostan plaanikindlalt, milleks olen tarwitanud konsulendi nõuannet. Ka olen lasknud teha maaparanduse plaani ja loodimistöid. Silma järele ei saa ju midagi õieti teha. Ka loen „Põllumajandust."

„Noh, kuidas tänawu uudismaa saaki andis?"

„5 postiwahet oli kaeru ja sain 125 kotti, 3,5 puuda kott. Suurem osa uudismaad läheb muidugi rohumaade alla."

„Kas ka metsa alla panete uudismaad?"

„Ei. Metsa on juba ja minu maades ta ei tasu."

„Kas on palju weel uudismaaharimise tööd?"

„Oma 30 ha ümber tuleb weel harida. Kuigi pole tööjõude saada, loodan 6-e aasta pärast walmis saada. Eks tulge ise waatama."

„Tänan, kindlasti. Aga sedapuhku — jõudu!"

Klassiloterii kaks peavõitu läks Pärnu.

5000 krooni sattus Tallinna, millest poole võitis autotankide rügemendi kollektiiv. — 1000-krooniseid võite Tallinna, Viljandi, Tartusse ja Järvamaale.

Täna võidab keegi 13.000 krooni.

Riigi 7. klassiloterii teine loosimine algas neljapäewa hommikul Kaubandus-töösturkoja saalis. Seekordsel loosimisel tulid kolm suuremat peawõitu — 15.000, 7000 ja 5000 krooni — wälja juba loosimise esimesel päewal ja mõlemad esimesed läksid Pärnu. 15.000-kroonise wõidu andsid loosirattad wälja kell 10.45 min. See langes pileti nr. 35.228 kollasele wärwile. Wõidupilet oli müügil Krediit Panga Pärnu osakonnas. 7000 krooni wõitja selgus kell 1 päewal. Selle omandas pileti nr. 27.202 sinise wärwi waldaja. Wõidupilet on müüdud Pärnu Kirjastuse Ühisusest. 5000 krooni wõitja on pileti nr. 17.861 roheline wärw. Pilet on müüdud riigi klassiloterii keskmüügikohast kahes osas. Poole pileti omanikuks on tundmatu Tallinna elanik. Teise poolega wõitis 2500 krooni autotankide rügemendi kollektiiw, kelle organiseerijaks on rügemendi staabis tecniw allohwitser S. Tooms. Kollektiiw mängib pidewalt 2. klassiloteriist saadik ja celmisel loosimisel langes kollektiiwile 500-kr. wõit pooleks.

1000-krooniseid wõite tuli päewa jooksul wälja wiis. Esimene neist langes pileti nr. 53.028 sinisele wärwile, mis müüdud klassiloterii keskmüügikohast Kaarli kiriku läheduses elawale Tallinna kodanikule. Teine 1000 krooni tuli wälja pil. nr. 41.444 sinise wärwiga. Wõidupilet oli müügil AEG elektriäris Tallinnas. Pilet on müüdud pooleks kahele isikule. Kolmanda 1000 krooni wõitjaks osutus pileti nr. 50.516 rohelise wärwi omanik. See pilet müüdi Wiljandi Majaomanike Ühispangast. Järgmine 1000-kroonine wõit tuli wälja pileti nr. 50.276 sinise wärwiga, mis oli müügil Kaitseliidu Järwa malewa staabis. Wiimase 1000 krooni wõitis pileti nr. 3555 roheline wärw, mis müüdi Tartu Panga Tartu osakonna kaudu.

500-krooniseid wõitusid tuli päewa kestel wälja seitse. Neist langes esimene pileti nr. 12.760 rohelisele wärwile. Wõidupilet on saadetud klassiloterii keskmüügikohast tellimise peale Sindi alewisse. Järgmise 500 krooni wõitis pileti nr. 34.599 kollane wärw. Pool wõidupiletist on müüdud Wirumaal, Kadila Ühispangas, teine pool Tallinna peapostkontoris. Kolmas 500-kr. wõit tuli wälja pileti nr. 50.700 kollase wärwiga. Wõitjat peab otsima Pärnust, kuna pilet oli müügil Pärnus J. Karu raamatukauplises. Pileti nr. 30.367 roheline wärw tõi loosirattast wälja neljanda 500-kroonise wõidu, mis müüdud Õpetajate Ühispangast Tallinnas. Loterii keskmüügikohast ostetud pileti nr. 50.469 sinisele wärwile langes wiies 500-kroonine wõit. Järgmine 500 krooni tuli wälja pileti nr. 21.784 rohelise wärwiga, mis müüdud Wiljandimaa Õpetajate Liidu kooperatiiwist „Õpistu" Wiljandis. Wiimane 500 krooni langes pileti nr. 54.456 rohelisele wärwile. See pilet on müüdud Järwa-Jaani postkontorist.

Teiseks loosimise päewaks jäi loosirattasse suurematest wõidutest waid kaks 3000-kroonilist. Esimesele neist lisandub 10.000 krooni suurune preemia. Seega wõidab reedel keegi 13.000 krooni.

Wõidud kroonides.

Pil. nr.	Sin.	roh.	koll.	pun.
74	10	7	7	7
229	7	7	7	7
376	10	7	10	7
378	7	7	7	7
610	7	7	7	10
622	10	7	7	10
624	20	7	7	7
631	10	7	7	7
635	7	7	7	7
724	7	10	10	10
756	7	10	7	7
788	7	10	7	7
880	7	20	7	7
913	7	7	10	7
1080	10	10	7	7
1169	7	7	10	7
1206	20	7	10	7
1250	7	10	7	10
1261	10	20	10	7
1305	7	7	7	7
1343	7	7	7	7
1482	10	7	7	10
1639	7	7	7	10
1698	7	7	10	7
1714	7	7	10	7
1794	10	7	7	7
1831	7	7	7	7
1892	7	10	7	7
1905	7	7	7	7
1964	7	7	7	10
1987	7	7	10	10
2025	7	7	7	7
2257	7	10	10	20
2364	7	7	7	7
2420	7	7	7	7
2468	7	7	10	7
2478	10	7	10	7
2769	7	7	7	10
2771	7	7	10	7
2852	10	7	7	7
3140	7	7	7	7
3250	7	7	10	7
3274	10	10	7	7
3291	10	7	7	10
3391	10	7	7	10
3453	7	7	7	7
3468	10	7	10	10
3507	7	10	7	7
3521	10	7	7	10
3544	7	10	7	7
3555	7	1000	7	7
3633	10	7	7	7
3752	7	7	7	7
3878	10	10	20	20
4121	10	7	7	10
4139	10	7	7	7
4151	7	7	7	7
4217	7	7	7	200
4230	7	7	7	10
4269	7	7	7	7
4304	7	7	7	10
4324	7	10	7	10
4401	7	10	7	7
4469	7	7	10	7
4507	7	10	10	7
4523	7	7	7	7
4583	7	7	7	10
4621	7	7	10	7
4744	10	7	7	10
4796	7	7	7	7
4863	7	10	7	7
4969	7	20	10	20
4996	7	10	7	7
5004	7	7	7	7
5120	7	10	7	7
5222	7	7	10	10
5295	7	7	7	7
5336	7	7	7	7
5370	7	7	7	10
5386	7	7	10	7
5524	7	7	7	7
5569	7	7	7	7
5589	7	7	7	7
6371	7	10	7	7
6403	7	7	7	7
6433	7	7	7	10
6490	7	7	20	7
6628	7	10	7	7
6727	7	7	7	10
6754	7	20	10	10
6796	7	7	7	20
6827	20	20	7	7
6913	7	7	7	7
6953	7	7	7	7

Wõidud kroonides.

Pil. nr.	Sin.	roh.	koll.	pun.
6997	7	7	7	100
7191	7	7	10	7
7305	7	7	10	10
7309	7	7	10	7
7346	7	7	7	7
7356	7	7	7	7
7365	7	7	7	10
7473	7	10	7	7
7482	7	10	7	10
7520	7	7	7	7
7587	7	7	7	10
7645	7	7	7	7
7681	7	7	10	7
7760	7	10	7	7
7847	10	7	7	7
7892	7	7	7	7
7907	7	7	7	7
7951	10	7	7	7
7970	7	10	7	7
8021	10	7	7	7
8035	7	7	7	7
8148	7	7	7	10
8152	10	7	10	10
8355	7	10	7	7
8453	7	7	7	7
8556	7	10	10	7
8776	200	7	7	10
9000	7	7	7	7
9020	7	7	7	7
9031	10	10	7	10
9091	7	7	7	7
9107	7	10	7	20
9227	7	10	10	7
9331	10	7	7	7
9355	7	7	7	7
9397	7	7	7	7
9501	10	7	7	7
9507	7	7	7	7
9718	7	10	7	7
9731	7	7	7	20
9759	10	7	7	7
9855	7	7	7	10
9876	7	7	7	10
9955	7	7	7	7
9972	7	7	7	7
10072	7	7	7	7
10137	7	7	7	7
10155	10	7	7	7
10371	7	7	10	7
10379	7	7	10	7
10395	7	7	10	7
10469	10	10	7	7
10506	7	7	7	7
10554	7	100	7	7
10639	10	7	7	7
10873	100	7	20	7
10993	10	7	10	7
11011	7	7	10	7
11107	7	7	7	100
11183	10	7	7	20
11188	10	7	7	7
11246	7	7	20	7
11257	7	7	7	7
11314	7	7	7	7
11319	7	10	7	10
11393	7	7	7	10
11456	20	7	7	7
11479	7	7	7	7
11613	7	10	7	7
11716	20	10	7	7
11733	7	7	7	7
11742	7	7	10	10
11834	10	7	7	7
11900	10	7	7	7
12070	7	7	10	7
12106	7	10	10	7
12139	7	7	7	7
12164	7	7	7	10
12228	20	7	10	7
12241	7	7	10	7
12342	7	7	10	10
12630	10	7	7	10
12715	7	10	10	7
12756	7	7	7	7
12760	10	500	7	7
12789	10	7	7	10
13027	7	7	7	7
13123	10	7	7	200
13197	7	10	10	7
13226	7	10	7	7
13264	7	7	7	10
13309	7	10	7	7
13403	7	7	7	10
13485	7	7	7	7

Wõidud kroonides.

Pil. nr.	Sin.	roh.	koll.	pun.
13497	7	7	7	7
13632	10	7	100	7
13841	10	7	7	10
13857	7	10	7	7
13868	10	10	7	7
13983	7	7	7	7
13999	7	10	7	10
14083	7	7	10	7
14180	7	7	7	7
14204	7	7	10	7
14264	10	7	7	10
14274	10	7	7	10
14325	7	7	10	7
14421	10	10	7	7
14454	10	7	7	7
14610	7	7	7	7
14672	7	7	7	7
14810	7	7	7	7
14824	7	7	7	10
14964	7	7	7	7
15146	7	7	10	7
15184	7	7	7	10
15234	7	7	7	7
15255	7	7	7	7
15291	7	7	7	7
15402	7	7	7	7
15407	7	7	7	10
15487	7	10	10	7
15759	7	7	7	7
15783	10	7	7	7
15864	7	7	7	7
15981	7	7	7	7
16103	7	7	10	7
16138	7	100	7	7
16205	7	10	7	7
16233	10	7	7	10
16324	7	10	7	7
16355	7	7	7	7
16398	10	7	10	7
16574	7	7	7	7
16576	7	7	20	7
16612	10	7	7	7
16623	7	10	7	7
16670	7	7	7	10
16876	10	200	7	7
16926	7	7	10	7
16988	7	7	7	7
17040	7	7	7	10
17051	7	7	7	7
17082	7	7	7	7
17183	10	10	7	7
17409	10	7	10	7
17472	10	7	7	7
17656	7	10	7	10
17683	7	7	7	7
17761	10	10	7	7
17833	7	7	10	7
17861	7	5000	7	7
17889	100	7	7	7
17956	10	7	7	7
18035	7	7	7	10
18048	7	7	7	7
18116	7	7	7	10
18121	7	10	7	7
18122	10	7	7	7
18191	7	7	7	7
18200	7	7	7	7
18354	7	7	7	10
18486	10	7	7	7
18501	7	10	7	7
18643	7	7	7	10
18684	7	7	7	10
18813	7	7	10	10
18913	7	7	7	7
19079	7	7	7	7
19143	10	7	7	10
19151	7	7	20	7
19163	10	7	7	7
19190	7	7	7	7
19431	7	7	10	7
19447	10	10	7	7
19821	7	7	100	7
19854	7	7	7	10
19880	7	20	10	7
19896	7	7	7	7
19898	7	7	7	7
19907	7	7	7	10
19937	7	7	10	7
20031	7	7	7	7
20050	7	7	10	7
20060	7	7	7	7
20087	7	7	10	7
20094	7	10	7	7
20100	7	10	7	10

Wõidud kroonides.

Pil. nr.	Sin.	roh.	koll.	pun.
20551	7	7	7	10
20571	7	7	10	7
20622	10	20	7	7
20636	7	10	7	7
20649	7	10	10	7
20771	7	7	7	10
20773	7	7	7	7
20870	7	7	7	7
21003	7	7	7	7
21021	7	7	7	7
21035	10	10	7	7
21038	7	7	7	7
21087	7	10	7	7
21131	7	7	7	7
21143	7	7	7	7
21276	7	7	20	7
21289	7	7	7	7
21314	10	7	7	10
21514	7	10	7	7
21534	7	7	10	7
21753	7	7	7	7
21784	7	500	10	7
21875	7	10	10	7
21899	7	7	7	7
22005	7	7	7	7
22013	7	7	7	7
22093	7	7	7	10
22232	10	7	10	7
22236	7	7	7	7
22432	7	7	10	7
22457	7	7	10	20
22511	10	10	7	10
22527	7	7	7	10
22599	7	7	7	10
22636	7	10	7	10
22678	7	7	7	7
22751	7	7	7	7
22881	7	10	7	7
23001	7	7	7	7
23003	7	7	7	7
23007	7	7	7	7
23101	7	7	7	7
23106	7	7	7	7
23244	7	7	7	7
23245	10	10	7	10
23335	7	10	7	7
23388	7	7	7	7
23451	7	10	7	10
23507	7	7	7	10
23509	7	7	7	7
23542	7	10	7	7
23602	10	7	7	7
23784	10	7	7	7
23801	7	7	7	10
23823	7	7	10	7
23826	7	7	20	7
23857	7	7	7	7
23923	7	10	7	7
23969	7	7	7	7
24002	10	7	7	7
24035	7	7	7	7
24096	10	10	7	7
24171	10	7	7	7
24186	10	10	7	7
24221	7	7	7	10
24371	7	10	7	10
24571	7	7	7	7
24577	10	7	7	7
24588	10	7	7	7
24639	7	10	7	7
24726	7	7	10	7
24748	7	7	7	10
24960	7	7	7	7
25041	7	7	7	7
25104	7	7	10	7
25192	7	10	10	7
25196	10	10	10	7
25218	7	7	7	7
25272	7	7	7	10
25386	10	7	100	7
25390	7	10	7	10
25498	7	7	7	7
25540	10	7	7	7
25610	7	7	7	10
25689	7	7	7	7
25872	10	7	7	7
25880	7	7	7	10
26022	7	7	7	7
26023	7	7	7	7
26044	7	7	7	7
26051	7	7	10	7
26152	7	7	7	7
26207	7	7	7	7
26254	7	7	7	7

Wõidud kroonides.

Pil. nr.	Sin.	roh.	koll.	pun.
26333	7	7	10	7
26532	7	10	7	7
26550	7	7	7	7
26638	7	7	7	7
26663	7	7	7	7
26710	7	7	10	10
26756	7	7	7	7
26758	10	7	7	10
26772	7	7	7	7
26819	20	7	10	7
26903	7	10	7	7
26928	7	7	7	7
26939	7	7	7	7
26953	7	7	7	7
27005	10	7	7	7
27154	7	7	7	7
27171	10	7	7	7
27174	7	7	10	10
27202	7000	7	7	7
27290	10	10	7	7
27332	10	7	10	7
27340	7	7	7	7
27502	7	10	7	7
27503	7	7	7	7
27536	7	7	10	20
27546	7	10	7	7
27657	7	7	7	7
27701	10	7	7	7
27737	10	7	7	7
27756	10	7	7	10
27811	7	10	20	7
27989	7	7	7	7
28025	7	7	10	7
28171	7	7	7	10
28240	7	7	7	7
28295	7	20	7	10
28504	10	7	7	7
28505	7	10	20	7
28555	7	10	10	20
28561	7	7	7	7
28575	100	7	20	10
28707	7	7	7	7
28742	7	7	7	7
28795	7	7	7	7
28867	7	7	7	7
29118	7	10	7	10
29131	7	7	7	7
29170	7	7	7	7
29338	10	7	10	10
29393	7	7	7	7
29523	7	20	7	7
29538	10	7	7	7
29575	100	7	7	7
29665	10	7	7	10
29686	10	10	7	10
29731	7	10	10	10
29736	7	10	20	20
29744	7	7	7	7
29848	7	7	7	7
29874	7	7	7	7
29940	7	7	7	7
29948	10	7	7	7
30017	7	7	10	7
30030	7	10	7	7
30094	10	10	10	7
30100	7	10	10	7
30319	7	7	7	7
30367	7	500	7	7
30454	7	7	100	7
30546	7	7	7	7
30548	7	7	7	7
30551	10	10	7	7
30677	7	7	7	7
31027	10	7	10	7
31086	7	7	7	7
31159	7	7	7	10
31192	7	7	7	7
31206	7	10	10	7
31390	7	7	7	10
31400	7	10	7	7
31451	7	7	7	7
31521	7	7	7	7
31663	7	7	10	7
31704	7	7	7	7
31708	7	7	7	7
31864	10	7	7	7
31917	7	7	7	10
32025	10	20	7	7
32026	7	7	7	7
32079	20	7	7	7
32097	7	10	10	7
32107	7	7	7	20
32170	10	10	7	7

Wõidud kroonides.

Pil. nr.	Sin.	roh.	koll.	pun.
32194	7	7	7	7
32207	7	7	7	7
32220	7	7	7	7
32302	10	7	7	7
32361	7	7	7	7
32411	7	10	7	7
32462	10	7	7	7
32538	7	7	7	7
32610	7	7	7	10
32664	7	7	7	7
32681	7	7	7	7
32695	7	7	7	7
32713	7	7	7	7
32861	7	7	7	20
32895	7	10	10	7
33013	7	7	10	7
33022	7	7	7	10
33061	7	7	7	7
33114	100	10	10	7
33128	7	7	10	7
33349	7	100	10	7
33391	10	7	7	10
33439	7	7	7	7
33464	20	7	10	7
33469	7	7	7	7
33517	10	7	7	7
33526	7	10	7	7
33588	7	7	7	10
33711	7	7	7	10
33760	10	7	7	10
34066	7	7	7	7
34145	10	7	7	7
34151	10	7	7	10
34178	7	10	7	7
34200	7	7	7	7
34283	10	7	10	7
34427	7	10	7	7
34441	7	7	7	7
34494	7	7	7	7
34532	10	10	10	7
34599	10	7	500	7
34920	20	7	7	10
34963	7	7	7	7
35078	7	20	10	7
35156	7	10	7	7
35228	7	10	15000	7
35291	7	10	7	10
35293	10	7	7	7
35378	7	7	10	7
35509	7	7	7	7
35521	7	10	20	7
35702	10	10	7	7
35831	7	7	7	7
35835	10	7	7	7
35980	10	7	10	7
35991	10	7	10	7
36032	7	200	7	7
36049	7	7	7	7
36091	7	7	7	10
36109	7	10	10	7
36195	10	7	7	7
36250	10	7	7	10
36348	7	20	7	7
36537	7	10	10	7
36593	7	7	7	7
36812	7	7	7	10
36818	7	7	7	7
37163	7	7	7	7
37246	7	10	7	10
37276	7	7	7	7
37313	7	7	7	7
37342	7	7	7	20
37354	7	7	7	7
37364	10	7	7	10
37424	7	7	7	10
37504	10	7	7	10
37622	7	7	10	7
37627	7	7	7	10
37648	10	10	7	7
37664	7	10	20	7
37680	10	7	7	20
37694	7	7	10	7
37880	10	7	7	7
38118	10	7	7	7
38139	7	10	10	10
38163	7	7	7	7
38205	10	7	7	7
38307	10	7	7	7
38459	7	7	10	7
38466	7	7	7	7
38586	7	7	7	7
38726	10	7	7	7
38805	7	7	7	7

Klassiloterii wõitude järg järgmises numbris.

Järwa „metsa waimuga“ mehed-naised.

Metsanduse arendamise alal seisab Järvamaal ees veel suuri töid. – Seniseid Järva parimaid talumetsade rajajaid.

Wiimasel ajal on mun talukorrastuse küsimuste körwal erilist tähelepanu leidnud ka talumetsade küsimus. Seda enam, et meie metsad järjest wähenewad — küll metsamaterjali wäljawee — olgu ümbertöötatult wöi ka palkidena, propsidena jne. — küll hoogsa ehitustegewuse töttu, küttematerjalina j. m. j.

Järwamaa ei ole just eriti metsarikas. Ometi on Järvamaal palju kasutamata ja kölbmata maid, millised sageli wajawad ainult wäikest kuiwendust ja weidi hoolt, et sinna istutada wöi külwata metsa. Meie lehe esindajal oli wöimalus westelda Pöllutöökoja Wiljandi-Järwa metsanduskonsulendi metsateadlase J. Kaalep'iga, kelle tööpiirkonda kuuluwad Järwamaal Paide ja Türi pöllumeeste konwendid.

Hr. Kaalepi seletusest selgus, et meie talumetsade küsimus üldiselt on weel algastmel. Pole olnud ju öieti weel tarwidustki talumetsade järele, pole olnud ka sääraseid maid, millised oleksid tulnud metsastamisele ja — kuna mets tuluandjana wötab aastakümneid, siis tuleb metsa, eriti uudismetsa küsimus taludes köne alla ikkagi alles wiimases järjekorras.

Nüüd, hoogsa uudismaaharimisega käsikäes hakkab see pilt siiski muutuma, kahjuks aga liiga aeglases tempos. Kui warem kasutati metsamaid ühtlasi karjamaana, siis on uudismaadele asutatud kultuurkoplid jätnud senise karjamaa wabaks, milline nüüd ka esmajoones tuleks wöita metsastamisele. Wiljandimaal olewatki see laialdaselt läbi wiidud, Järwamaal seisab see aga alles ees.

Üldse puuduwat Järwamaal metsakaswatamisele wastaw mentaliteet — „metsa waim“. See on muidugi tingitud sellest, et metsaarmastus ja tahe hooldada ja kaswatada metsapuid peab olema ürgne — juba wanaisade päewist, — on ju metsapuude iga pikk ja kasw aeglane. Siiski näib „metsa waim“ maad wötma hakkawat Nurmsi külas Mäo w. Oieti on see tingitud looduslikkudest oludest. Teatawasti on Nurmsi talupidajatel taludest kaugel asuwaid eraldiseiswaid maid, millised, lähtudes otstarbekohasusest ja tulukusest, tulewad metsastamisele. Pealegi punduwad ümbruskonnas riigimetsad üldse ja juba omatarwiduse pärast peab talupidaja mötlema metsakaswatamisele.

Järwamaa metsaalad asuwad peamiselt lõunas wastu Pärnumaad, kuhu ulatuwad kuulsad Wändra metsad, ja põhjas — Aegwiidu ümbruskonnas. Kuna Järwamaal on uudismaaharimine eriti elaw ja üleshari-misele tulewad ka seni metsana kasustatud puisniidud ja padrikud, siis on Järwamaal metsamaad järjest wähenemas, mispärast wöib ennustada siin küttematerjali kriisi terawnemist, eriti weel siis, kui hakatakse senisest enam korraldama weeolusid ja küttepuude asemel hakatakse kaswatama tarbepuid.

Küsimusele, kas ka jahindus kuulub metsanduskonsulendi tööalasse, wastas hr. Kaalep jaatawalt. Kuid Järwamaal pole jahinduse alal erilisi küsimusi kerkinud. Ka pole Järwamaal metsloomi nimetamiswäärselt. Ei esine ka kahjusid, mida põhjustaksid metsloomad metsale.

Juttu uuesti metsale pöörates tähendas konsulent, et temal on kawas eelolewal talwel wähemalt 4-ja kursuse korraldamine — 2 Paide ja 2 Türi konwendis. Kursused oleksid wöimalikult praktiliste töödega. Ka on kawatusel nimetatud kohtades metsafilmi demonstreerida.

Lõpuks palusime nimetada mõned teadlikumad ja paremad metsakaswatajad ja hooldajad. Kawakindlaid metsaistutajaid on A. Ojamaa Mäo w. Luua as. Laane t. Looduse wingerpussina leidub hr. Ojamaa puude hulgas üks n.n. ussikuuk. Mäo w. Nurmsi k. Wenehindreku t. peremees J. Pertman on külinud uut metsa ja koos uudismaaharimisega järjekindlalt muist maid metsastab, milline kawakindla tööna on uudismaa ideaalne majandamine. Ka J. Teimann Mäo w. Palula k. Saapa t. on metsnikuhuwidega mees.

Hästi on uudismaa- ja metsakuiwendustööd läbi wiinud Koigi w. talupidaja R. Martins Hinnomatsi talust Päinurmes. Kirnas oleks nimetada P. Piigert, kuna Põikwal J. Ainwer on külwanud uut metsa ja J. Tiiroja Soomeniidu t. on oma metsa, millist on 50 ha ümber, jaotanud sihtidega kwartaalideks (osatükkideks). J. Tiiroja omab ka juba wanadest aegadest lehis-kultuuri. Märkimist wäärib, et sealne pöllupind on hinnatud 8-dasse klassi ja pöllupinnana seegi wähese tasuwusega. Just säärastes kohtades tuleb röhku panna metsale.

Ka naised on huwitatud metsatööst. Alliku w. Oisul, Saarendi t. on Anna Rull teinud kuusekülwi. Peale nimetatute on weel terwe rida neid, keda peaks nimetama hoolsate ja teadlikkude metsakaswatajate hulgas. Kuid kõiki pole meil teada, paljud töötawad omaette ja ajalehe piiratud ruum ei lubaksk kõiki awaldada. Kõik need aga teawad, et just mets on see, mille kaswatamisele tuleb mõelda eriti warakult, sest siis, kui juba metsa wajame, on liiga hilja, lõpetas metsanduskonsulent J. Kaalep oma huwitawa westluse.

Omalt poolt märgime weel, et metsanduskonsulendi könetunnid on Paides, Paide Pöllumeeste Konwendi ruumes, Pikk tn. 2, iga kuu esimesel teisipäewal kella 10—14 ja Türil Konwendi ruumes, Kooli tn. 3 iga kuu wiimasel teisipäewal kella 16.30—18.00. — Metsanduse alal annawad weel nõu kohalikud maatulunduskonsulendid ja Järwa metsaühing.

Paides käsipalli lendama.

„Järwapojad“ saawad kasutada tuletörje wöimlarunme.

Neil päewil saawutasid Paide s. s. „Järwapojad“ kokkuleppe kohaliku tuletörje ühinguga wiimasele kuuluwa saali kasutamiseks wöimlana. Lähmal ajal alustatakse wöimlas käsipalli treeninguga. Waatamata sellele, et tänawu on Paidest lahkunud paremaid käsipalli mängijaid, loodawad „Järwapojad“ komplekteerida wördlemisi lööginugewa meeskonna uutest mängijatest, et edukalt kaitsta senist käsipalli positsiooni.

„Kliistripühad“ koolides.

Laupäewal, 29. oktoobril algawad koolides sügisesed korraldus- ja puhkepäewad, mil seisab õppetöö kõigis keskkoolides, gümnaasiumides, kutsekoolides ja linna algkoolides. Puhkepäewad on antud koolidele ruumide korraldamiseks ja neid tuntakse „kliistripühade“ nimetuse all. Peale laupäewa seisab õppetöö weel esmaspäewal, 31. oktoobril usupuhastuspüha töttu. Seega saawad koolid kolm waba päewa.

Sügisesed puhkepäewad koolides on kujunenud traditsioonilisteks. Sellal koristatakse ja puhastatakse põhjalikult kooliruume ja pannakse ette kahekordsed aknad, kuna maalt pärit olewad õpilased saawad koju sõita. Pealegi saawad õpilased „kliistritel“ teada oma õppeaasta esimese weerandi töötulemused. Maaalgkoolid, kus õppetöö algas hiljem, neid puhkepäewi peale usupuhastuspüha ei saa. Samuti ei saa waba puhkepäewa maatüübilised linnaalgkoolid.

Hakkas ilmuma ajakiri „Meie Noorus“.

Eesti Noorte Punase Risti wäljaandel hakkas käesolewal kuul Tallinnas ilmuma ajakiri „Meie Noorus“ koos lisaga „Noortejuhtide Teataja“.f „Meie Noorust“ ilmub 10 numbrit aastas, tellimishind 2 kr. „Meie Noorust“ esiknumber jätab wäliselt meeldiwa mulje ja näib ka sisult olewat kenakesti õnnestunud. Sisu on ulatuslik ja number on illustreeritud hulga piltidega.

Nagu selgub saatesõnast, püüab ajakiri olla huwitawaks lektüüriks noortele, kes ei ole enam päris lapsed, aga ei ole weel jõudnud küpsusikka, — seega murdeealistele noortele 12.—16. eluaasta piirides. Ajakiri tahab enda ümber koondada laialdasemaid noortehulki, awaldades noortekohaseid jutte, luuletusi, reisikirjeldusi, artikleid terwishoiust, noorteorganisatsioonide tööst, tehnikawallast, loodusest jne.

Laupa algkool pühitseb 79-dat aastapäeva.

Laupa algkooli hoolekogu korraldab eelolewal laupäewal, 29. okt. Laupa algkoolimajas algkooli 79. aastapäewa puhul peo, mille kawas J. Körreweski 3-waat. lastenäidend „Eidetütar ja taaditütar“. Peale näidendi on kawas õpilaslaule, deklamatsioone ja püramiide.

Perenaised!

Rakke villatööstuse

täiuslik ja moodne sisseseade ning wilunud tööjuhataja kindlustawad Teile

parima töö.

Tellimiste täitmine kiire: hommikul töösse antud töö tehakse õhtuks walmis.
Tööhinnad wastutulelikud.

Kaugemalt töötarwitajad, saatke willad wastuwötukohtade läbi!
Töid wötawad wastu:
Järwa-Jaanis — k/m. Blauart ja Ko.
Koerus — Weeberi kpl.
Tapal — J. Iwanowi kaupl., Pikk t. 18.
Paides — Järwa Majandusühisus.
Tamsalus — Grünwerki kauplus
Mustanõmmel, Annas, Wäätsal, Mäekülas, Ristil ja Koigis — Järwa Majandusühisuse harukauplused.

Elmar HABICHT, Rakke, tel. 5

Tervist ja jõudu annab

alati värske kondenseeritud

rammupiim

Rammupiim steriilselt plekktoosides hoidub värske mitu kuud.
Rammupiima on tulus tarvitada kohvikoorena ja lahjendatult 2 osa veega majapidamises täispiima asemel.
Rammupiim lahjendatult keedetud veega on tervise-jook lastele.
Rammupiima müüvad Järvamaa järgnevad kauplused:

Türil:
Türi Tarvitajate Ühisus,
Järvamaa Majandusühisus.

Paides:
Tarvit. Ühisus „Iva“.
A. Laks ja
J. Rannu.

Hulgimüük Särevere Piimatehases, Türil

telefon Türi 96.

Pikkadel sügisõhtutel

on iga järvalase mõnusaks ja lahutamatuks sõbraks ajaleht

« Järva Teataja »

Uuendage aegsasti tellimised 1. novembrist alates.

Voldemar Ajango

caamatu- ja kirjutustarvetekauplus

Tapal, Jaama tän. 2, telefon 99.

Kirjutustarbed. Õpperaamatud. Mänguasjad. Postkaardid ja postkaardialbumid. Portfellid, kohwrid ja koolikotid. Ajalehtede, kuukirjade tellimiste ja kuulutuste wastuwötmine. Riigi klassiloterii piletite müük. Ari körwal asub ajakirjanduse kiosk. Saadawal: ajalehed, kuukirjad, mainstused, paberossid ja tubakad. Kioskis asub ka laenu-raamatukogu.

Kooaja suurim

enneolemata odawate hindadega

kaupade müük

Meeste ja daamide moodsad walmisriided: sügis-, talwe- ja kewadpalitud, mantlid ning ülikonnad, moodsaimad daamide kostüümiriided — siid, willased ja poolwillased. Igasuguseid kootud kaupu. Parimad woodiwaibad jne. jne. Reste ostate kuni 1/4 hinnaalandusega.

Alide Ruus

Walmisriietes- ja moeäri.
Paides, Pikk 2.

Tapa linna novembrikuu laat

peetakse ära reedel,

4. novembril s. a.

Linnavalitsus

I. Ivanov

Tapal, Pikk tän. 18.

Sügiseseks hooajaks soowitan soodsate hindadega: tugewaid sääre- ja tanksaapaid meestele ja naistele nahakaupu, hobuseriistu, maja- ja daamistarbeid ja koloniaalkaupu.

Wõtan wastu töid: A./s. Wiljandi linawabrikule, E. Habicht'i willatööstusele Rakkes, I Eesti kroomnahawabrikule Rakweres, R. Naatuse wärwimiswabrikule Wiljandis.

Silmaarst

Dr. M. Bassel

Tallinnast wötab wastu silmahaigeid

Tapal, Jaama t. 4

igal pühapäewal kella 10—1 ja 3—5 dr. R. Scheeri juures.

Müüa korras hoonetega talu

Ambla w. Prümli. 20 ha pöllumaaga ja noore õunapuuaiaga. Talu asub käidawa maantee ääres. Järele küsida telefon Ambla 12-b. Kirjad saata Ambla, Prümli pk. J. M.

Tapa Jakobi kogudus korraldab

laupäewal, 29. okt. s. a. Tapa R. K. S. saalis

perekonna-õhtu.

Kawas: muusikalisi ettekandeid, deklamatsioone ja kog. õpetaja kõne „Üks pühapäew Norra ev. lut. usu kirikus“.
Algus kell 8 õhtul.

Lugege, tellige, levitage

Järva Teataja't

Korralik 17-a. noormees soowib

õpilase-kohta

ärisse wöi pagari juurde. Kaup kokkuleppel. Pakkum. sll. kuni 10. now. s.a. „17-a“.

Tarvitajad!

Teatame oma lugupeetud ostjaskonnale, et oleme lasknud müügile

suure hinnaalandusega

igasuguseid riidesorte, suure valiku riidereste kuni 1/4 hinnaga senisest. **Kasutage juhust!**

Tarvitajateühisus „TARBIJA"

Tapal, Lai tänav 3

TAPA TARVITAJATE ÜHISUS

Telefon 16.

Algavaks sügishooajaks soovitame

RIIDEKAUPU, SAAPAID JA KALOSSE

Võtame vastu: A-s. Pärnu linatööstusele linu, takku, kaltse ja lambavillu ümbertöötamiseks.

J. Tähe ja Ko. villaketramise ja kudumise tööstusele Keilas lambavillu riide kudumiseks

---

Ostame igasugusel arvul

rukkeid, otri, kaeru, nisu ja segavilja

kõrgema päevahinnaga.

Vastuvõtmine iga päev

Tapal, Ambla mnt. 8, turuplatsil

(end. Ebroki maja)

N. Donde ja A. Koplimäe

K-M. J. BLAUART & Ko.

Järva-Jaanis, telefon 19.

Soovitame oma laost:

põllumajandus- ja ehitustarbeid.

Eriti häid glasuuritud ja lihtahjupotte.

Suures valikus: kohale jõudnud sügishooaja uudismustriga naiste kleidi-, meeste ülikonna- ja paliturriideid.

Uuesti avatud valmisriiete-osakonnast leiate Tallinna õmblejate töö, moodsad ja hästiistuvad

naiste talimantlid, meeste ülikonnad ja palitud

Karusnahad, „Ovald" jalanõud, kodu- ja välismaa kalossid ja botikud.

Parimate vabrikute **raadioaparaadid** ja nende osad.

Nägus töö ja wastupidawad wärwid on kroonimud

„AMBOS" riidevärvimisetööstuse

töid I auhindadega ja kindlustanud tööstusele töötarwitajate parima tunnustuse. Tellimiste täitmine kiire ja tööhinnad odawad. Kingitus töötoojaile alates 5-kr. töö pealt.

„AMBOS" vilditööstuse

wildid ja tuhwlid on mugawad, soojad ning tugewad. Tellijaile walmistatakse wilt-jalanõusid nende oma poolt toodud lambawillast, mida kulub järgmiselt:

Meeste wiltideks	1,6 kg,	töötasu	Kr.	2.50,
Naiste wiltideks	1,0 „	„	„	1.75,
Laste wiltideks	0,6 „	„	„	1.—1.50,
Toakingadeks	0,4 „	„	„	1.—1.25.

TAPAL, LAI 7, TELEFON 32

Kuulutage kõik „Järva Teataja"s

KINO „KALEV" TAPAL

Reede, 28.—31. oktoobrini.

Kõrgekunstiline suurfilm, filmitud wene kirjaniku A. S. Pushkini teose „Postijaama ülem" järgi

„Dunja"

Peaosas **Harry Bauriga.** Maailmakuulsa wene lawastaja **Tourjanski** lawastus.

2. Huvitav lisa.

Seansside algus: 28. ja 29. okt. kell 20, 30. ja 31. oktoobril kell 16, 18 ja 20.

Rakke Ühispank

RAKKES, TELEFON 24.

Avatud igal äripäeval kella 9—2 p. l.

Võtab raha hoiule,

makstes ajakohaseid protsente.

Annab laene.

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

Juhatus.

Ärge ostke

riidekappe, söögilaudu, diivaneid, kushette, raudvoodeid jne. enne, kui olete külastanud

F. Speek'i mööbliäri

Tapal, Pikk 13.

Lihakauplus ja vorstitööstus

«Centraal»

Tapal, Jaama tän. 1.

Saadawal

parimad vorstid

ja igasug. lihatööstuse saadused.

Konserwid. Sinkide suitsetamine. Ostame põllumeestelt

lihaloomi, sigu ja lambaid

kõrgema päewahinnaga kohemaksetawa raha eest.

Soodsalt ostate igasuguseid toidu- ja tarbeaineid, tubakasaadusi ja majatarbeid

Ed. Seidelberg'ilt

Tapal, Jaama 3, telefon 93.

Eriti rikkalik valik:

Kivi- ja klaasnõusid,
kohvi- ja lõunaserviise,
alumiinium- ja emailkeedunõusid,
lauatarbeid ja köögiriistu,
roostevabu nuge ja kahvleid.

Sobiv väljavalik kingitusesemeid!

Põllupidajailt ostan rukkeid, kaeru ja nisu

ning maksan kõrgemat päevahinda.

Perenaised!

Saatke oma linad, takud ja kaltsud lõngaks ketramiseks ning riideks kudumiseks ja kangad wärwimiseks

A-s. Pärnu Linatööstusele

Rääma 38, kõnetr. 125,

kus tehakse hea ja nägus töö moodsate mustritega, mis kõikjal tunnustatud ja auhinnatud.

Töode wastuwõtmine Tapal:

Kaubamaja P. Seidelberg

Lai tn. 2, telefon 55.

Tapa Ühispank

Tapal, Esplanaadi 2, telef. 50.

Võtab raha hoiule

makstes ajakohast protsenti, annab laenusid, võtab veksleid ja muid dokumente sissenõudmiseks,

ostab välisraha,

saadab raha igasse rahvarikkamasse kohta ja toimetab

kõiki muid pangaoperatsioone.

„Eesti Munaekspordi" punkt

Tapal, Suurturg 1, telefon 27.

Ostan alates 5. novembrist f. a. ekspordiks

kodu- ja metslinde ning jäneseid.

W. Astanin.

Joh. Reisa metallitööstuses

Tapal, Ambla maanteel nr. 7, telefon 37

walmistatud

kaevupumbad

on tugevad, praktilised ja odavad.

Laos alati saadawal kaewupumbad süganw- ja madalkaewudele ning igasugused pumbaosad.

Töö headuse eest täielik wastutus.

A.-ü. „Ühiselu" trükk, Tallinnas.